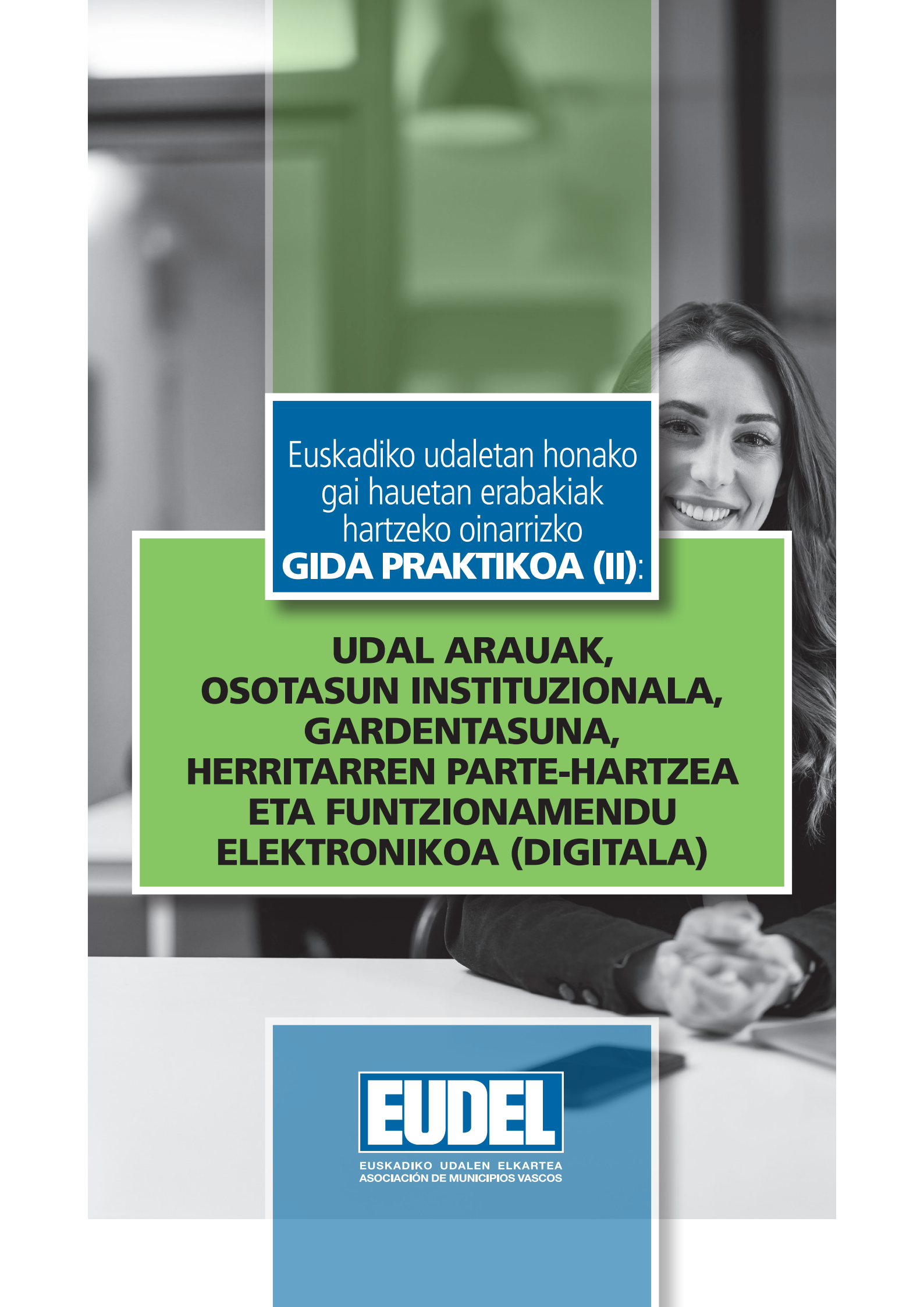

Euskadiko udaletan honako
gai hauetan erabakiak
hartzeko oinarritzko

GIDA PRAKTIKOA (II):

**UDAL ARAUAK,
OSOTASUN INSTITUZIONALA,
GARDENTASUNA,
HERRITARREN PARTE-HARTZEA
ETA FUNTZIONAMENDU
ELEKTRONIKOA (DIGITALA)**

EUSKADIKO UDALEN ELKARTEA
ASOCIACIÓN DE MUNICIPIOS VASCOS

Aurkezpena

2026ko apirilaren 7an, 10 urte bete ziren Euskadiko Toki Erakundeei buruzko 2/2016 Legea (EDEL) onartu zenetik, eta, horrela, Euskal Autonomia Erkidegoko hiru mailen barne-instituzionalizazioko prozesua amaitu zen.

Hamargarren urteurrena dela eta, EUDELeK egokitzen jo du material multzo bat egitea eta argitaratzea, oinarritzko giden formatuarekin, ETELen edukiak hedatzen laguntzeko, aldeaz aurretik ezagutu behar diren eta gure toki-erakundeen tokiko politika publikoei buruzko erabakiak eta akordioak baldintzatzen dituzten egiturazko gaiak dagokienez.

Gida honen (II) helburua da udal-arauei, erakunde-osotasunari, gardentasunari, herritarren parte-hartzeari eta funtzionamendu elektronikoari (digitala) buruzko oinarritzko ezagutzak ematea, gure toki-erakundeen tokiko politika publikoei buruzko erabakiak hartzea eta erabakiak hartzea errazteko.

Lehenengo zatian udal-arauak, horien tipologia, aplikatu beharreko printzipioak eta horiek onartzeko jarraitu beharreko prozedurak, eraginaren ebaluazioak, arauen ebaluazioa eta aurkaratze-araubidea aztertzen dira.

Bigarren gai-multzo batean, osotasun instituzionalaren sistemari heltzen zaio, eta sistema horren gainean finkatu behar da tokiko gobernantza ona, eta haren funtsezko elementuetako bat jokabide-kodeak dira, ETELen arautuak. Horrez gain, gai horrekin zerikusia duten bi arauketa berriri buruzko azterketa ere egin da: 2/2023 Legea, otsailaren 20koa, arau-hausteei eta ustelkeriaren aurkako borrokari buruzko informazioa ematen duten pertsonak babesteari buruzkoa, eta Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Planeko laguntzak jasotzeko beharrezkoa den iruzurraren aurkako neurrien plana.

Hirugarren zatia toki-eremukoko gardentasuna jorratzen da, ETELen intentsitatez arautua, eta pertsona interesdunek informazioa eskuratzeko duten eskubidearekin eta datu pertsonalak babesteko araubidearekin osatzen da.

Laugarren blokea herritarren parte-hartzeari buruzkoa da, tokiko gobernantzaren eredua osatzen duen elementua, eta ETELeK xehetasunez arautzen duena. Bertan, herritarrek aurrekontuen arloko arau-xedapenak egiten duten parte-hartzea jorratzen da, bai eta eztabaidarako partaidetza-prozesuak, herritarren kontsultak eta horiek sustatzeko ekimenak ere.

Azken multzoan, nahitaez ezagutu beharreko gaiak lantzen dira, gure toki-erakundeei elektronikoki funtziona dezaten, oinarritzko legeriak eskatzen duen bezala. Bertan gai hauek jorratzen dira, besteak beste: elektronikoki harremanak izatera behartuta dauden subjektuak, tokiko hautetsiek kudeaketa elektronikoari dagokionez dituzten betebeharrak, udal-organo eskudunak, herritarren eskubideak, zerbitzu publiko digitalizatuak, egoitza

elektronikoa, ahalordeen erregistro elektronikoa, erregistro elektronikoa, espediente elektronikoa, artxibo elektroniko bakarra, identifikazio eta sinadura elektronikoko sistemak eta datuen bitartekaritza-plataforma.

Gida honekin batera, EUDELeke beste hiru gida egin ditu:

- Antolaketaren arloan Euskadiko udaletan erabakiak hartzeko oinarritzko gida (I), 2023an argitaratua eta 2026an berrikusia eta eguneratua.
- Euskadiko udaletan eskumenei, zerbitzuen kudeaketari, kontratazioari eta tokiko enplegu publikoari buruzko erabakiak hartzeko oinarritzko gida (III).
- Euskadiko udaletan udal-finantzaketak, aurrekontuei eta diru-laguntzei buruzko erabakiak hartzeko oinarritzko gida (IV).

EUDEL, 2026ko maiatza

Aurkibidea

1-UDAL ARAUAK..... 07

- 1.1.- UDAL ARAU MOTAK
- 1.2.- ERREGULAZIO ONAREN PRINTZPIOAK
- 1.3.- UDALAREN ARAUGINTZA PLANA
- 1.4.- OSOKO BILKURAK IZAERA OROKORREKO XEDAPENAK EGITEA. AURRETIAZKO KONTSULTA
- 1.5.- OSOKO BILKURAK XEDAPEN OROKORRAK EGITEA. ONARTZEKO PROZEDURA
- 1.6.- ARAUAK EGITEA eta GENERO ERAGINAREN EBALUAZIOA
- 1.7.- EUSKARAREN NORMALIZAZIOA: ARAUAK EGITEA ETA ERAGINAREN EBALUAZIOA
- 1.8.- ARAUAK EGITEA ETA HAURRENGAN, NERABEENGAN ETA FAMILIENGAN DUEN ERAGINAREN EBALUAZIOA
- 1.9.- ARAUAK EGITEA ETA KLIMA-ERAGINAREN EBALUAZIOA
- 1.10.-INGURUMEN ARLOKO ARAUAK EGITEA ETA EBALUAZIOA
- 1.11.-ARAUEN EBALUAZIOA ETA INDARREAN DAGOEN ARAUDIA ERREGULAZIO ONAREN PRINTZPIOETARA EGOKITZEA
- 1.12.-ORDENANTZAK ETA ARAUDIAK AURKARATZEA

2.-OSOTASUN INSTITUZIONALA 19

- 2.1.- KONTZEPTUA ETA EDUKIA
- 2.2.- UDAL JOKABIDEAREN ETA GOBERNU ONAREN KODEA. EDUKIA
- 2.3.-UDALAREN JOKABIDE KODEA. BESTE KOLEKTIBO BATZUETARA ATXIKITZEA ETA ZABALTZEA. APLIKATU BEHARREKO ARAUDIA
- 2.4.-ARAU HAUSTEEI ETA USTELKERIAREN AURKAKO BORROKARI BURUZKO INFORMAZIOA EMATEN DUTEN PERTSONAK BABESTEA
- 2.5.-EUROPAKO FUNTSEN KUDEAKETA ETA IRUZURRA ETA USTELKERIA PREBENITZEKO NEURRIAK

3.- GARDENTASUNA ETA DATUEN BABESA 23

- 3.1.- GARDENTASUNA: APLIKATU BEHARREKO ARAUDIA ETA INDARREAN JARTZEA
- 3.2.-GARDENTASUNA. XEDEA ETA EREMUAK
- 3.3.-GARDENTASUNA-PUBLIZITATE AKTIBOA. ESKA DAITEKEEN INFORMAZIOA
- 3.5.- GARDENTASUN ATARIA EDO UDAL WEBGUNEA
- 3.6-INFORMAZIOA ESKURATZEKO ESKUBIDEAREN XEDEA
- 3.7-INFORMAZIOA ESKURATZEKO ESKUBIDEAREN TITULARTASUN UNIBERTSALA
- 3.8.-INTERESDUNEK PROZEDURAN SARTZEKO DUTEN ESKUBIDEA
- 3.9.-ZINEGOTZIEN SARBIDE ESKUBIDEA
- 3.10-INFORMAZIOA ESKURATZEKO ESKUBIDEAREN MUGAK
- 3.11.-GARDENTASUNA BERMATZEKO SISTEMA
- 3.12.-DATU PERTSONALEN BABESA. APLIKATU BEHARREKO ARAUDIA

- 3.13.-DATU PERTSONALEN BABESA OINARRIZKO ESKUBIDE GISA
- 3.14.-TOKIKO EGOERAK DPBEOrA EGOKITZEA
- 3.15.- DATU PERTSONALEN TRATAMENDUAREN ARLOKO ROLAK
- 3.16. DATUAK BABESTEKO ORDEZKARIA
- 3.17- GARDENTASUNAREN ETA DATUEN BABESAREN ARTEKO GATAZKA
- 3.18.-HERRITARREN ESKUBIDEAK DATU PERTSONALEN TRATAMENDUARI DAGOKIONEZ
- 3.19.-ESKUBIDE DIGITALAK. TOKI-ERAKUNDEAK GAILU DIGITALEN ERABILERA KONTROLATZEA
- 3.20.- DATU IREKIAK ETA EUREN BERRERABILPENEA

4.- HERRITARREN PARTEHARTZEA 38

- 4.1.- HERRITARREN PARTEHARTZEA: ARAUDIA, AUKERATZEKO ASKATASUNA ETA LOTURA
- 4.2.- HERRITARREN PARTE-HARTZEA ARAU XEDAPENEN PRESTAKETAN. KASUAK
- 4.3.- HERRITARREN PARTE-HARTZEA UDAL AURREKONTUEN ARLOAN
- 4.4.-PARTAIDETZAZKO DELIBERAZIO- PROZESUAK. XEDEA
- 4.5.-PARTAIDETZAZKO DELIBERAZIO-PROZESUAK. DEIALDIA ETA SUSTAPENA
- 4.6.-HERRITARREN KONTSULTAK. TIPOLOGIA.
- 4.7.- HERRI KONTSULTAK
- 4.8.- KONTSULTA SEKTORIALAK EDO LURRALDE EREMU MUGATUKOAK
- 4.9.-POLITIKA EDO ERABAKI PUBLIKOEI BURUZKO KONTSULTA IREKIAK
- 4.10.- KONTSULTAK SUSTATZEKO EKIMEN INSTITUZIONALA
- 4.11.-KONTSULTAK SUSTATZEKO HERRITARREN EKIMENA

5.- FUNTZIONAMENDU ELEKTRONIKOA (DIGITALA) 45

- 5.1.- ARAUDIA ETA APLIKAZIO EREMU SUBJEKTIBOA
- 5.2.-TOKI ERAKUNDEAREKIN HARREMAN ELEKTRONIKOAK IZATERA BEHARTUTA DAUDEN SUBJEKTUAK
- 5.3.-TOKIKO HAUTETSIEI BETEBEHARRAK KUDEAKETA ELEKTRONIKOARI DAGOKIONEZ
- 5.4.- UDAL ORGANO ESKUDUNAK
- 5.5.-HERRITARREN ESKUBIDEAK ETA BALIABIDE ELEKTRONIKOAK ERABILTZEKO LAGUNTZA
- 5.6.-ZERBITZU PUBLIKO DIGITALIZATUAK
- 5.7.-KUDEAKETA ELEKTRONIKOA. INFORMAZIO SISTEMAK
- 5.8.- EGOITZA ELEKTRONIKOA
- 5.9.-ERREGISTRO ELEKTRONIKOA
- 5.10.-AHALORDEEN ERREGISTROA
- 5.11-ESPEDIENTE ELEKTRONIKOA
- 5.12-ARTXIBO ELEKTRONIKOA
- 5.13.-IDENTIFIKAZIO ETA SINADURA ELEKTRONIKOKO SISTEMAK
- 5.14.-DATUEN BITARTEKARITZARAKO PLATAFORMAK. ELKARRERAGINGARRITASUNA
- 5.15.-PLATAFORMEI ETA ERREGISTROEI ATXIKITZEA

Siglak

AEPD:

Datuak Babesteko Espainiako Agentzia

AGE:

Auzitegi Gorenaren Epaia

AIPI:

Informatzailea Babesteko Agintaritza Independentea

AJA:

2568/1986 Errege Dekretua, azaroaren 28koa, Toki Erakundearen Antolaketa, Funtzionamendu eta Araubide Juridikoaren Erregelamendua onartzen duena

APAPEL:

Administrazio Publikoaren Administrazio Prozedura Erkidearen Lege, 39/2015, urriaren 1ekoa

BEZ:

Balio Erantsiaren gaineko Zerga

DBEA:

Datuak Babesteko Euskal Agintaritza

DBLO:

Datu pertsonalak babesteari eta eskubide digitalak bermatzeari buruzko Lege Organikoa, 3/2018, abenduaren 5koa

DIDO:

Euskal Autonomia Erkidegoko Dokumentu-kudeaketa Integralaren eta Dokumentu-ondareari buruzko 5/2022 Legea, ekainaren 23koa,

DPBEO:

Datu pertsonalak babesteko erregelamendua, 2016/679 (EB), Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2016ko apirilaren 27koa, datu pertsonalen tratamenduari eta datu horien zirkulazio askeari dagokienez pertsona fisikoak babesteari buruzkoa eta 95/46/EE Zuzentaraua indargabetzen duena .

EAE:

Euskal Autonomia Erkidegoa

EIAL:

Euskadiko Ingurumen Administrazioaren Legea, 10/2021, abenduaren 9koa

EPOETB:

Enplegatu Publikoaren Oinarritzko Estatutuaren Legearen Testu Bategina, 5/2015, urriaren 30ekoa

ETEL:

Euskadiko Toki Erakundearen Legea, 2/2016, apirilaren 7koa

GGOL:

Gardentasunaren, informazio publikoa eskuratzeko bidearen eta Gobernu Onaren Legea, 19/2013, abenduaren 9koa

KAE:

Konstituzio Auzitegiaren Epaia IBAI Informatzailea Babesteko Agintaritza Independentea

BEEP:

Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana

SPAJL:

Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren Legea, 40/2015, urriaren 1ekoa

SPKL:

Sektore Publikoko Kontratuen Legea, 9/2017, azaroaren 8koa, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2014ko otsailaren 26ko 2014/23/EB eta 2014/24/EB zuzentarauak Espainiako ordenamendu juridikora eramaten dituenak.

TAOL:

Toki Araubidearen Oinarrien Legea, 7/85, apirilaren 2koa

TIEOPP:

Tributu Izaera Ez duten Ondare-Prestazio Publikoak

UEO:

Udal Erregelamendu Organikoa

1- UDAL ARAUAK

1.1.- UDAL ARAU MOTAK

Administrazio-egintza bereziak edo orokorrak erabakitzeaz gain, udalbatzak nahiz alkatetzak arautegiak egiteko ahalmena erabil dezakete, baita arau-xedapen orokorrak eman ere.

Osoko bilkurak eman ditzakeen arau-xedapen orokorrek honako tipologia hau izaten dute:

- a) Arautegi organikoak eta izaera organikoko arauak: onartzeko, aldatzeko edo indargabetzeko, osoko bilkurako kideen legezko kopuruaren gehiengo osoaren aldeko botoa behar da.
- b) Erregelamendua: izaera horrekin arautegi organikorako edo araurako erreserbatuta ez dauden antolaketa-alderdiak arautzen dituzte, baita zerbitzu publikoak emateko proiektatzen direnak edo eremu horretako edozein gai ere. Gehiengo soilak behar da onartzeko, aldatzeko edo indargabetzeko.
- c) Ordenantzak: herritarren eskubide eta betebeharrekin lotutako alderdiak arautzen dituzte, gizarte-antolamenduaren edo espazio publikoaren erregulazioaren helburua izanik, eta eremu material horietan hirigintza-izaerako xedapenak eta zerga- eta zerga-antolamendukoak sartzen dira. Gehiengo soilak behar da onartzeko, aldatzeko edo indargabetzeko.

Alkateak, bere eskumenen esparruan (ETElen lehen xedapen gehigarria), honako hauek eman ditzake:

- a) Dekretuak eta jarraibideak: izaera orokorreko xedapenak, bai antolakuntzakoak, bai gizarte-antolamendukoak; azken kasu horretan, ordea, osoko bilkurak onartutako araudiak eta ordenantzak betearazi behar direnean.
- b) Alkatetzako bandoak: xedapen orokorrak salbuespenezko edo premiazko egoeretarako. Betebeharrak edo iragarkiak gogorarazte hutsa ere izan daiteke helburua, kasu horretan ez duelako balio arauemailerik.

Gainera, ordenantzek edo erregelamenduek alkatetza gaitu ahal izango dute nahitaez aplikatu beharreko lege-aldaketei soilik erantzuten dien eta baldintzak aldatzea edo zenbatekoak edo ehunekoak automatikoki egokitzea eragiten duen edozein aldaketa egiteko. Hori berariaz adierazi beharko da, eta berehala osoko bilkurari jakinarazi beharko zaio. Izendapen egokia "arauak egokitze deketua" izan daiteke.

Alkateak, eskuarki eta alkatetzaren deketu modura, administrazio-egintzak erabaki ahal ditu (balio arauemailerik ez daukatena) baina haren jarduna arautzea arlokotzat ere jo daiteke, arau arloko edukia duten premiazko araudiak egiten dituenen.

Bitarteko figura bat dago egintzaren eta arauaren artean, jurisprudentziak «elementu arauemailerik bereizi» izendatu duena, xedapen orokorrak egiteko prozedurara egokitzea eskatzen ez duen arautze-ahalaren adierazpen espezifiko bat. Auzitegi Gorenaren 1999ko abenduaren 22ko epaiaren arabera, zerbitzu publiko bat emateagatik tarifa edo partida batzuen prezioa edo balioa ezartzea edo aldatzea figura horri zegokion.

Beste alde batetik, komeni da gogoraraztea alkatearen eskumena dela, hondamendia edo ezbehar publikoak edo horien arrisku larria gertatuz gero, behar diren neurri egokiak hartzea, eta berehala osoko bilkurari jakinaraztea (TAOLen 21.1m artikulua).

Azkenik, udal aurrekontuei buruzko aipamen espezifikoak egin behar da. Alde batetik, adierazi behar da udal aurrekontuak nagusiki arau izaera duela, erregelamendu izaera (Auzitegi Gorenaren 2022ko irailaren 29ko epaia), eta, horregatik, ezin da berraztertze errekurtsoa jarri, eta zuzenean aurkaratu behar da jurisdikzio egoitzan. Eta, beste alde batetik, hori egiteko eta onartzeko prozedura berezia da, eta, horretarako, toki-araubideari buruzko oinarritzko legeria, toki-erakundeen aurrekontuei buruzko foru-araudia eta udal araudia bera aplikatu behar dira.

1.2.- ERREGULAZIO ONAREN PRINTZPIOAK

Araugintza-ekimena, erakundeek nahiz ekimenaren bideen bidez sustatzen badute, honako printzipioen arabera gauzatu behar da: beharrezakoa, eraginkortasuna, proportzionaltasuna, segurtasun juridikoa, gardentasuna eta efizientzia (APAPELen 129. artikulua).

Toki-erakundeko gobernu-organo eskudunek izapidetuko dituzten arau-proiektuen zioen azalpenean, behar bezala justifikatuta geratuko da hasitako araugintza-jarduera erregulazio onaren printzipioetara egokitzen dela:

- a) Premia- eta eraginkortasun-printzipioak: interes orokorreko arrazoi batek arau-ekimen hori justifikatu behar du, lortu nahi diren helburuak argi eta garbi identifikatzean oinarrituta egon behar du, eta helburu horiek lortzen direla bermatzeko tresnarik egokiena izan behar du.
- b) Proportzionaltasun-printzipioa: proposatzen den ekimenak arauarekin bete beharreko premiari erantzuteko ezinbesteko erregulazioa jaso beharko du, eta lehenengo egiaztatu behar du ez dagoela eskubideak gutxiago murrizten dituen edo hartzaileei betebeharrak gutxiago ezartzen dizkien bestelako neurririk.
- c) Segurtasun juridikoaren printzipioa: araugintza-ekimena koherentziaz gauzatuko da Estatuko, autonomia-erkidegoko eta foru-erkidegoko gainerako ordenamendu juridikoarekin, baita Europar Batasunekoarekin ere, arau-esparru egonkorra, aurreikusteko modukoa, integratua, argia eta ziurtasuneko sortzeko helburuarekin, haren ezagutza eta ulermena erraztuko duena, eta, ondorioz, pertsonen, erakundeen eta enpresen jarduketa eta erabakiak erraztuko duena.
- d) Gardentasun-printzipioa: toki-administrazioak sarbide erraz, unibertsal eta eguneratua izango du indarrean dagoen araudira eta hura egiteko prozesuari dagozkion dokumentuetara, Estatuko oinarritzko legerian eta ETELen VI. tituluan ezarritakoaren arabera. Horretarako, argi eta garbi definituko ditu araugintza-ekimenen helburuak eta haien justifikazioa arau-xedapenen hitzaurrean edo zioen azalpenean. Horrez gain, aukera emango du hartzaile potentzialek parte-hartze aktiboa izan dezaten arauak prestatzean.
- e) Efizientzia-printzipioa: araugintza-ekimenak beharrezkoak ez diren administrazio-kargak edo karga osagarriak saihestu beharko ditu, eta baliabide publikoen kudeaketa arrazionalizatu beharko du haren aplikazioan. Enpresentzako administrazio-karga

berriak sortuz gero, gutxienez kostu-karga baliokide bat kendu beharko da (ekintzaileei eta haien nazioartekotzeari laguntzeko irailaren 27ko 14/2013 Legearen 37. artikulua). Proiektatutako erregulazioa jarduera ekonomikoari buruzkoa bada, kargak sinplifikatzeko printzipioa aplikatu beharko da (Merkatu-batasuna bermatzeari buruzko abenduaren 9ko 20/2013 Legearen 7. artikulua).

- f) Aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-iraunkortasunaren printzipioak. Araugintza-ekimenak oraingo edo etorkizuneko gastu edo diru-sarrera publikoei eragiten dienean, haien ondorioak kuantifikatu eta baloratu beharko dira, eta aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren¹ printzipioak bete beharko dira.

Toki-erakundeek aldian behin berrikusiko dute indarrean duten araudia, erregulazio onaren printzipioetara egokitzeko eta egiaztatzeko indarrean dauden arauak zenbateraino lortu dituzten aurreikusitako helburuak eta ea justifikatuta eta behar bezala kuantifikatuta zeuden arau horietan ezarritako kostuak eta kargak. Ebaluazioaren emaitza jendaurrean jarriko den txosten batean jasoko da.

Tokiko arau-proiektuak arrazoitu beharra, adierazitako baldintzetan, ez da nahitaez aplikatu beharko APAPELen lehen xedapen gehigarriak salbuetsitako prozeduretan, hala nola hirigintza-antolamenduko tresnetan, toki-aurrekontuetan eta zerga-ordenantzetan.

Gainerakokasuetan, interpretatu behar da ezegiteak ez dakarrela berekin tokiko erregelamendu-xedapenaren deuseztasuna, printzipio horiei «soft-law» balioa esleitu baitzaie, ondorio juridiko loteslerik gabe (Auzitegi Gorenaren 2023ko urriaren 11ko epaia, erreka.: 409/2022).

1.3.- UDALAREN ARAUGINTZA PLANA

Administrazio publiko bakoitzaren erregelamendu-jarduera urtero programatzeko betebeharra APAPELen 132. artikuluan ezarrita dago, nahiz eta Konstituzio Auzitegiaren 55/2018 epaiaren ondoren ez zaien aplikagarri administrazio autonomikoei, eskumen-banaketaren ordena konstituzionalaren aurkakoa delako.

Epaiak ez du ezer esaten tokiko arau-proiektuei buruz, baina doktrinaren zati bat (Artaguás eta Velasco Caballero) eta Andaluziako Justizia Auzitegi Nagusiaren 2020ko abenduaren 9ko epaiak (113/2019 zenbakiko errekurtsoa) uste dute autonomia-erkidegoentzat oinarritzkoa ez dena ezin dela toki-erakundeentzat izan.

Beraz, ez da nahitaezkoa tokiko ordenantzak eta erregelamenduak arau-planean sartzea, APAPELen 132. artikulua ez baita oinarritzkoa toki-erakundeentzat.

Nolanahi ere, plana nahitaezkoztat jotzen den hipotesian ere, plana ez betetzeak ez du eragozten urte horretan aurreikusi gabeko ordenantza edo erregelamendu berriak onartzea; izan ere, gardentasuneko eta segurtasun juridikoko helburuen ondorio dira, eta helburu horiek betetzen dira aipatutako xedapen orokorrak egiteko prozesuarekin (hasierako onarpena, informazio publikoa eta erreklamazioetarako eta iradokizunetarako interesa duten pertsona eta erakunde interesdunen entzunaldia eta behin betiko onarpena).

Biztanle-kopuru handiko udalerrietan, tokiko gobernu-batzarrari esleitu behar zaio eskumen hori, ordenantza- eta erregelamendu-proiektuak onartzea tokiko gobernu-batzarraren eskumen

¹ Araban: 38/2013 Foru Araua, abenduaren 13koa. Bizkaian: 5/2013 Foru Araua, ekainaren 12koa, eta Gipuzkoan: 1/2013 Foru Araua, otsailaren 8koa.

propioa delako. Eta araubide erkideko udalerrietan, berriz, alkatetza-lehendakaritzari, zuzendaritza politikoa duelako eta arau-proposamenak udalbatzari ohiko moduan aurkezten dizkiolako, TAOLen 21.1-s artikuluekin bat etorritik.

Urteko araugintza-planaren edukiari dagokionez, ez dira urteko aurrekontuak sartu behar, onartzeko prozedura ordenantzen eta erregelamenduen desberdina delako. Indargabetu nahi diren udal-ordenantzak ere sartu beharko dira..

Onartu ondoren, urteko araugintza-plana toki-erakundearen gardentasun-atarian argitaratuko da.

1.4.- OSOKO BILKURAK IZAERA OROKORREKO XEDAPENAK EGITEA. AURRETIAZKO KONTSULTA

Ordenantza- edo erregelamendu-proiektua egin aurretik, kontsulta publiko bat egingo da udalaren web-atariaren bidez. Bertan, etorkizuneko arauak eragin diezaiekeen subjektu eta erakunde adierazgarrienen iritzia jasoko da, honako alderdi hauei buruz:

- a) Ekimenarekin konpondu nahi diren arazoak.
- b) Onartzeko beharra eta egokitasuna.
- c) Arauaren helburuak.
- d) Ordezko irtenbide arautzaile eta ez-arautzaile posibleak.

Oinarrizko legeriaren arabera (APAPELen 133. artikulua), aurretiazko kontsultaren izapidetik salbuetsi ahal izango dira:

- a) Antolamendu-arauak.
- b) Aurrekontu-arauak, ETELen aurreikusitako salbuespenekin.
- c) Nahitaez bete beharreko araudi batera egokitzea baino ez dakarten arauak, baita jarduera ekonomikoan eragin nabarmenik ez duten proposamenak, hartzaileei betebeharrak garrantzitsurik ezartzen ez dietenak edo gai baten alderdi partzialak arautzen dituztenak, edo hori justifikatzen duten interes publikoko arrazoi larriak daudenean.
- d) Edozein gairi buruzko ordenantzek eta erregelamenduek, horien edukiak ordeztzen dituzten beste gai batzuen edukia funtsean aldatzen ez badute, betiere horiek aurretiazko kontsulta publikoaren izapidetaren pean jarri badira.

Gainera, ezin da eskatu APAPELen 133.1 artikuluan aurreikusitako aurretiazko kontsulta publikoaren izapidea:

- a) Ordenantza fiskalak direnean (Auzitegi Gorenaren 2023/1/31ko epaia).
- b) Onartzeko hirigintza antolamenduko tresnak eta arautegi arloko arauak onartzen diren kasuetan (Auzitegi Gorenaren 2023/02/06ko epaia).
- c) Alkatetzaren eskumeneko izaera orokorreko xedapenak egin behar direnean.

Auzitegi Gorenak honako doktrina hau ezarri du arlo horretan: APAPELen 133. artikuluan aipatzen den aurretiazko kontsulta nahitaezkoa da araudi bereziak arautzen duen onarpen-

prozedura berezia duten gaiei eragiten ez dieten toki-ordenantzei dagokienez (lehen xedapen gehigarria).

Ezarritako lege-doktrina horrekin bat etorritik, Auzitegi Gorenaren 2023ko azaroaren 16ko epaiak adierazten du tributua izaera ez diren ondare-prestazio publikoak (TIEOPP:) onartzeko prozeduran bete egin behar dela APAPELen 133.1 artikuluko hasierako onepenen erabakiaren aurreko kontsulta-izapidea. Era berean, ondorio bera atera behar da trafikoari eta bide-segurtasunari buruzko ordenantzak izapidetzen diren kasuetan. Gai horiek lehen xedapen gehigarrian aipatzen dira, baina haien sektoreko legeriak ez du arautzen ordenantza horiek izapidetzeko prozedura espezifikorik.

1.5.- OSOKO BILKURAK XEDAPEN OROKORRAK EGITEA. ONARTZEKO PROZEDURA

Xedapen orokorrak egiteko prozeduran desberdina izango da arautuko den gaiaren arabera. Hala, TAOLen 49. artikuluan ezarritako prozedura orokorrarekin batera, zerga-araudian, hirigintza-araudian eta aurrekontu-araudian jasotakoak bete beharko dira.

a) TAOLen 49. artikulua: ordenantza ez-fiskalak onartzeko (AGE, 1999ko otsailaren 24koa: erregelamenduei ere aplikatzen zaie), honako prozedura hau bete beharko da:

1) Osoko bilkurak hasierako onarpena ematea.

2) Jendaurrean jartzea² eta interesdunei entzutea³, gutxienez 30⁴ eguneko epean, erreklamazioak eta iradokizunak aurkezteko.

3) Epe barruan aurkeztutako erreklamazio eta iradokizun guztiak ebatzea eta osoko bilkurak behin betiko onartzea.

Erreklamaziorik edo iradokizunik aurkeztu ez bada, behin betikotzat joko da ordura arte behin-behinekoa zen erabakia.

² Auzitegi Gorenaren 2025eko maiatzaren 6ko 519/2025 epaiak jurisprudentzia-doktrina gisa ezartzen du jendaurreko informazioaren izapidea errepikatu behar dela funtsezko aldaketak gertatzen direnean – garrantzitsuak xedapen orokorraren proiektuaren xedapenen egitura eta arau-substantzian –, nahiz eta aldaketak jendaurreko informazioaren aurretiazko izapidean egindako oharren ondorioz gertatu.

³ APAPELen 4. artikulua. Administrazio-prozeduran interesdun dira:

a) Prozedurari hasiera eman diotenak, norbanakoen nahiz taldeen eskubide edo bidezko interesen titular modura.

b) Prozeduran har daitezkeen erabakiek uki ditzaketen eskubideak dituztenak, nahiz eta beraiek hasiera eman ez prozedurari.

c) Ebazpenak uki ditzakeen norbanakoen nahiz taldeen bidezko interesak dituztenak, behin betiko ebazpena eman baino lehen aurkeztu badira prozeduran.

2. Ekonomia- eta gizarte-interesen ordezkari diren elkarte eta antolakundeak bidezko talde-interesen titular izango dira, legeak aitortutako moduan.

⁴ Epea hogeita hamargarren egun balioduneko 24:00etan amaitzen da (Auzitegi Gorenaren 2010eko urriaren 14ko epaia, 7307/2005 kasazio-errekurtsoa).

Ordenantzak eta erregelamenduak ez dira indarrean jarriko testu osoa argitaratu arte, eta, gainera, hamabost egun balioduneko epea igaro arte, Estatuko Administrazioak edo autonomia-erkidegoetakoek erabakiaren jakinarazpena jasotzen dutenetik hasita, TAOLen 65.2 artikuluan aurreikusia (TAOLen 70.2 artikulua).

Ordenantzari hasierako onarpena eman aurretik, APAPELen 133.1 artikulua kontsulta publikoko izapidea bideratu beharko da, legez aurreikusitako arrazoiengatik izapide hori alde batera utz daitekeenean izan ezik.

Prozedura hori aplikatuko da, halaber, prezio publikoak eta tributu izaera ez duten ondare-prestazio publikoak arautzen dituzten ordenantzak onartzen direnean. TIEOPPen kasuan, dagokion administrazioaren nahitaezko txostena eskatu beharko da, loteslea ez dena, legedi autonomikoak tarifa jakin batzuk onartzeari dagokionez esku-hartzeren bat aurreikusi duen kasuetan.

b) TAOLen 111. artikulua arabera, tokiko tributuak (zergak, tasak eta kontribuzio bereziak) ezarri, ezabatu eta antolatzeak akordioak, baita dagozkien ordenantza fiskalen aldaketak ere, onartu, argitaratu eta indarrean jarriko dira, tokiko tributuak ezarri eta antolatzeak arau berezietan xedatutakoaren arabera⁵.

Ordenantza fiskalak onartzeko prozedura honako hau da:

- 1) Behin-behineko erabakia.
- 2) Jendaurrean jartzea 30 egun baliodun gutxienez, udaletxeko iragarki-oholean, eta erabakia lurraldeko aldizkari ofizialean argitaratzea. Era berean, zuzenbideko hamar mila biztanletik gorako erakundeek lurraldean hedapen handiena duen egunkarietako batean argitaratu beharko dituzte. Epe horren barruan, interesdunek espedienteaz aztertu eta egoki iritzitako erreklamazioak aurkeztu ahal izango dituzte⁶.

Honako hauek joko dira interesduntzat:

- a) Zuzeneko interesa dutenak edo akordio horiek eragiten dietenak.
- b) Elkargo ofizialak, ganbera ofizialak, elkarteak eta lanbide-, ekonomia- edo auzo-interesak zaintzeko legez eraturako erakundeak, berezkoak dituztenen defentsan jarduten dutenean.

⁵ Oinarrizko xedapen horrek, beraz, Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Toki Ogasunei buruzko 16. Foru Araura eramaten gaitu. Horrek, toki-zergak ezarri, ezabatu eta antolatzeak prozedura ezartzen du.

⁶ Bizkaiko Foru Arauak gaineratzen du ezen, salbuespenezko edo presazko arrazoiak aurreko paragrafoan aipatzen den jendaurreko epea murriztu beharra dakartenean, eta aipatutako behin-behineko erabakiak edo ordenantza fiskalen hasierako onarpen eta aldaketak interesduntzat onuraragarioak badira, ordenantza fiskala onartzeko eskumena duen organoak epe hori murriztea erabaki ahal izango duela, eta epe hori, nolahi ere, ezin izango dela 5 egunetik beherakoa izan.

Auzitegi Gorenaren 2012ko maiatzaren 10eko epaiak (1424/2008 kasazio-errekurtsoa), errekurtsoaren muina ez bada ere, badirudi defendatzen duela zinegotziek erreklamazioak egin ahal izatea jendaurrean jartzeko aldi horretan⁷.

Jendaurreko informazioaren izapidea ez egiteak edo gaizki egiteak ordenantza fiskalaren erabateko deuseztasuna dakar.

3) Behin betiko erabakia

Jendaurreko aldia amaitutakoan, bidezko diren behin betiko erabakiak hartu beharko dira, aurkeztutako erreklamazioak ebatziz eta ordenantzaren behin betiko idazketa, indargabetzea edo behin-behineko erabakiari dagozkion aldaketak onartuz. Erreklamaziorik aurkeztu ez bada, ordura arte behin-behinekoa zen erabakia behin betikotzat joko da, osoko bilkuraren erabakirik behar izan gabe.

Nolanahi ere, behin betiko erabakiak, kategoria horretara automatikoki igotako behin-behinekoak barne, eta ordenantzen edo horien aldaketen testu osoa lurraldeko aldizkari ofizialean argitaratu beharko dira, eta argitalpen hori egiten denean jarriko dira indarrean, TAOLen 65.2 artikuluan adierazitako epea igaro beharrik gabe:

- c) Hirigintza-planek erregelamendu-izaera dute, eta plan horiek egiteko araubide juridikoa hirigintza-legeetan araututakoa da. lurzoruari eta hirigintzari buruzko ekainaren 30eko 2/2006 Euskal Legeak 90.etik 94.era bitarteko artikuluetan ezarri zuen plan orokorrak eta bateragarritze- eta sektORIZAZIO-planak izapidetu eta onartu behar direla. 95. artikulutik 97.era bitartekoek plan partzialak eta bereziak izapidetzea eta onartzea jasotzen dute. 98. artikulutik 100.era bitartekoek xehetasun-azterketak, urbanizazio eta eraikuntzako udal ordenantzak eta katalogoak izapidetzea eta onartzea arautzen dute. 156. artikulua urbanizatzeko jarduketa-programak izapidetzeaz eta onartzeaz arduratzen da, eta 196. artikulua urbanizazio-proiektuak izapidetzeko eta onartzeko prozedura ezartzen du.

Lege hori erregelamendu bidez garatu da lurralde-antolamenduko planak eta hirigintza-antolamenduko tresnak onartzeko prozedurak arautzen dituen martxoaren 24ko 46/2020 Dekretuaren bidez.

- d) Udal aurrekontuak egiteko eta onartzeko prozedura gai horri buruzko foru-araudi espezifikoak arautzen du⁸, bai eta udalak arautzeko duen ahala erabiliz onartutako arauak ere.

⁷ Tesi hori onartuta, bi egoera bereizi behar dira:

a) zinegotzia udalerriko bizilaguna bada eta alegazioa bere izenean aurkeztu badu, eta ez ordezkaritza-karguagatik, abstenitu egin beharko da gaian interes pertsonala izateagatik, eta

b) zinegotzia den aldetik aurkeztu badu, ez du abstentzio-betebeharrik izango, eta horrek ez dio eragotziko dagozkion osoko bilkuran botoa emateko eskubidea baliatzea.

⁸ Arabako Toki Erakundearen Aurrekontuei buruzko otsailaren 9ko 3/2004 Foru Arauaren 14.etik 18.era bitarteko artikulua, Bizkaiko Toki Erakundearen Aurrekontuei buruzko abenduaren 2ko 10/2003 Foru Araua eta Gipuzkoako Toki Erakundearen aurrekontuei buruzko abenduaren 19ko 21/2003 Foru Araua.

Aurrekontuek aurrekontuak betearazteko arau bat jaso beharko dute. Arau horretan, aurrekontu-arloko xedapen orokorrak erakundearen beraren antolamendura eta egoeretara egokitu beharko dira, bai eta behar bezala kudeatzeko beharrezkoak diren gainerako xedapenak ere.

Era berean, gastuak egiteko eta baliabideak biltzeko egokitzat eta komenigarritzat jotzen diren prebentzio-neurri guztiak ezarri beharko dira, eta ezin izango da aldatu administrazio ekonomikorako xedatutakoa, ezta aurrekonturako aurreikusitakoaz bestelako prozedura eta formalitate espezifikoak legez eskatzen dituzten administrazio-aginduak ere.

Jendaurrean jarri behar den kasu guztietan, jendaurrean jarri behar bada, eta jendaurrean jartzeko baldintza betetzen bada, APAPELen 133.2 artikulua, testua epe horretan bertan argitaratu beharko da gardentasun-atarian edo, bestela, udalaren web-orrian.

1.6.- ARAUAK EGITEA ETA GENERO ERAGINAREN EBALUAZIOA

Toki administrazioek, arau bat eta xedapen orokorren izaera juridikoa duten planak (bereziki lurraldekoak eta hirigintzakoak) prestatzerakoan, generoaren araberako eraginaren aurretiazko ebaluazioa egin beharko dute, eta berdintasuna sustatzeko neurriak sartu (1/2023 Legegintzako Dekretua, martxoaren 16koa, emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako Indarkeria matxistarik gabeko bizitzetarako Legearen testu bategina onartzen duena, 20. artikulua). Ebaluazioa ez egiteak arauaren deuseztasuna dakar (Auzitegi Gorenaren 2012ko otsailaren 7ko epaia).

1.- Udal arauen tipologia kontuan hartuta, genero-eraginaren aldez aurreko ebaluazioa egin beharko da honako arau-xedapen hauek egitean:

- a) Erregelamendu organikoak eta izaera organikoko arauak.
- b) Erregelamenduak.
- c) Ordenantzak.
- d) Aurrekontu-arauak.
- e) Izaera arauemailea duten hirigintza-antolamenduko planak eta tresnak.

2.- Genero-eragina ebaluatzeke betebeharretik salbuetsita daude xedapen orokor hauek:

- a) Generoaren ikuspegitik garrantzirik ez dutenak.
- b) Indarrean dauden arauak bateratzeko xedea dutenak.
- c) Aurretik ebaluatutako eta indarrean dauden beste arau batzuk aldatzea helburu dutenak.
- d) Alkatetza orokorraren dekretuak eta jarraibideak.
- e) Izaera arauemailea duten alkatetza-bandoak, aparteko eta presazko beharrianengatik emandakoak.

3.- Administrazio-egintzak eragin-ebaluaziotik kanpo daude, enplegu-eskaintza publikoen deialdiak eta lekualdatze-lehiaketak izan ezik.

[Toki-erakundeetan ezartzeko gida](#), [Berdinsareak](#), [Emakundek eta EUDELe](#) argitaratua eta [Hiri-antolamenduko plan orokorren genero-eragina ebaluatzeke gida](#) ikusi.

1.7.- EUSKARAREN NORMALIZAZIOA: ARAUAK EGITEA ETA ERAGINAREN EBALUAZIOA

Udalak, udalerriko egoera soziolinguistikoan eragina izan dezaketen proiektuak edo planak onartzeko prozeduran, euskararen erabileraren normalizazioan izan dezakeen eraginaren ebaluazioa egin beharko du, eta, hala badagokio, horren ondoriozko neurriak proposatu beharko ditu (ETELen 7.7 artikulua).

Hizkuntza-inpaktuaren ebaluazioa honela definitzen da: planak onartzeko prozeduran, proiektuak baimentzeko prozeduran edo, hala badagokio, erantzukizunpeko adierazpena edo komunikazioa behar duten proiektuak kontrolatzeko administrazio-jardueran bidezkoak diren jardueren multzoa. Horien bidez, udalerrien egoera soziolinguistikoan eragina izan dezaketen planek eta proiektuek euskararen erabileraren normalizazioan izan ditzaketen ondorioak aztertzen dira.

Gai hori 179/2019 Dekretuaren 49tik 57ra bitarteko artikuluetan araututa dago, azaroaren 19koa, Euskadiko toki-erakundeetan hizkuntza ofizialen erabilera instituzionala eta administratiboa normalizatzeari buruzkoa.

Euskararen erabilerari eragiten dioten plan eta proiektu hauen eta haien funtsezko aldaketan hizkuntza-inpaktua baloratu behar da (179/2019 Dekretuaren 50. artikulua):

a) Planak:

- Hiri-antolamenduko plan orokorrak.
- Plangintza orokorra bateragarri egiteko plana.
- Sektorekatze-plana.
- Plangintzako arau subsidiarioak.
- Plan partzialak.
- Hiri-antolamenduko plan bereziak.
- Turismo-planak.

b) Proiektuak:

- Merkataritza-gune handiak eraikitzeko proiektuak.
- Industrialdeak eta teknologia-parkeak eraikitzeko proiektuak.

Aurreko zerrendan aipatutakoez gain, euskaldun asko (arnasgune) biltzen dituzten eremuetan euskararen erabilerari eragin diezaioketen plan eta proiektu guztiak ebaluatu beharko dira.

[Ikusi hizkuntza-inpaktuaren ebaluazio-faseak](#)

1.8.- ARAUAK EGITEA ETA HAURRENGAN, NERABEENGAN ETA FAMILIENGAN DUEN ERAGINAREN EBALUAZIOA

Udal arau-xedapenekin batera, araudiak haur eta nerabeengan duen eraginaren ebaluazio espezifiko egin beharko da, adingabearen interes gorenaren printzipioa betetzen dela neurtu eta kontrastatu ahal izateko. Horretarako, haurren eta nerabeen eskubideen ikuspegitik, aztertuko du arauan proiektatutako jarduerak ondorioz izan dezakeen, positiboak edo kontrakoak, haurren eta nerabeen ongizatea sustatzeko, prebenitzeko, zaintzeko eta babesteko eta haien eskubideak eraginkortasunez baliatzeko helburu orokorrean.

Udaleko organo eskudunak arduratuko dira haur eta nerabeei buruzko otsailaren 15eko 2/2024 Legearen 3. artikuluan ezarritakoa behar bezala aplikatzen dela bermatzeaz. Nolanahi ere, betebeharrak espezifiko hori beren burua antolatze eskumenen esparruan beteko dute, hargatik eragotzi gabe beren eskumenak baliatuz egiten dituzten antolaketa- eta funtzio-beharretara eta beren arauen bereizgarri diren berezitasun formal eta materialetara egokitzea..

Familia ugariak babesteari buruzko azaroaren 18ko 40/2003 Estatuko Legeak (hamargarren xedapen gehigarria) adierazten du, halaber, erregelamendu-proiektuek familia-arloko arau-eraginaren azterketa jasoko dutela.

1.9.- ARAUAK EGITEA ETA KLIMA-ERAGINAREN EBALUAZIOA

Udal-xedapen orokorrak egiteko prozeduretan, nahitaez, klima-aldaketa eraginaren ebaluazio bat sartu beharko da, proiektuak klima-aldaketa arintzean eta klima-aldaketa egokitzean izango duen eragina aztertzeko (trantsizio energetikoari eta klima aldaketari buruzko otsailaren 8ko 1/2024 Legearen 60. artikulua).

1.10.-INGURUMEN ARLOKO ARAUAK EGITEA ETA EBALUAZIOA

Hirigintza-antolamenduko araugintzako planek eta tresnek prozedura arrunta edo sinplifikatua bete beharko dute, EAOLen arabera (II.A eranskina eta II.B eranskina).

Ohiko ingurumen-ebaluazio estrategikoa egingo zaie honako udal plan eta -programa hauei:

- a) Lurralde-plan partzialak.
- b) Lurraldearen arloko planak.
- c) Hiri-antolamenduko plan orokorrak.
- d) II.A eranskineko 5. apartatutik 8era bitartekoetan jasotako beste plan eta programa batzuk.

Ingurumen-ebaluazio estrategikoa sinplifikatua egingo zaie honako udal plan eta programa hauei:

- a) II.A eranskineko planak eta programak, hedadura txikiko eremuen erabilera udalerrir mailan ezartzen dutenak.
- b) II.A eranskineko plan eta programen aldaketa txikiak, II.G eranskineko aldaketa txikien definizioaren arabera.

c) Etorkizunean proiektuak baimentzeko esparrua ezartzen duten plan eta programak, baldin eta II.A eranskineko 6. eta 7. paragrafoetako gainerako baldintzak betetzen ez badituzte.

d) Aurreko letretako kasuren bat betetzen bada, ingurumen-ebaluazioa onartuta duen HAPO baten aldaketa puntualak, sektorizatze-planak eta bizitegi-erabilera globaleko garapen-plangintza.

Ohiko ingurumen-ebaluazio estrategikoaren eta sinplifikatuaren prozedura ingurumen-adierazpen estrategiko batekin eta ingurumen-txosten estrategiko batekin amaituko da, hurrenez hurren, Eusko Jaurlaritzako sail eskudunak emanda.

Ingurumen-ebaluazio estrategikoa duen plangintza orokorra unean-unean garatzen edo aldatzen duten lehentasunezko jarduketa-plan eta -proiektuen kasuan, 7.000 biztanletik gorako udalek eskumen hori beren gain har dezakete, ingurumen-organoaren eta organo substantiboaren arteko bereizketa egokia bermatuz.

[Ikusi plan eta programetarako ingurumen-prozeduraren izapidetzea.](#)

1.11.- ARAUEN EBALUAZIOA ETA INDARREAN DAGOEN ARAUDIA ERREGULAZIO ONAREN PRINTZPIOETARA EGOKITZEA

Udalek aldian-aldian berrikusiko dute indarrean dagoen araudia, erregulazio onaren printzipioetara egokitzeko eta indarreko arauak aurreikusitako helburuak zein neurritan lortu dituzten egiaztatzeko, baita arau horietan ezarritako kostua eta kargak justifikatuta eta behar bezala kuantifikatuta zeuden egiaztatzeko ere (APAPELen 130. artikulua).

Ebaluazioaren emaitza txosten batean jasoko da, eta txosten hori jendaurrean jarriko da, xehetasunez eta aldizkakotasunez, eta udalaren araudi erregulatzailerak zehazten duen organoak egingo du. Ebaluazio-txostenean ebaluazio-prozesu osoaren ondorioak jaso beharko dira. Ondorio horien ondorioz, aztertutako erregulazioa indargabetzeari, ordezkatzeari, aldatzeari edo mantentzeari buruzko gomendio batzuk egin beharko dira.

Era berean, udalek erregulazio onaren printzipioak aplikatzea sustatuko dute, eta arauak egitean azterketa ekonomikoa sustatzeko lankidetzan jardungo dute, eta, bereziki, justifikaziorik gabeko edo neurritz kanpoko murrizketak sartzea saihesteko jarduera ekonomikoan.

1.12.-ORDENANTZAK ETA ARAUDIAK AURKARATZEA

Administrazio-xedapen orokorren aurka ezin izango da administrazio-errekurtsorik egin (APAPELen 112.3 artikulua).

Udal ordenantzak eta erregelamenduak (xedapen orokorrak) aurkaratzeko bideak honako hauek izango dira (AAJLren 26. artikulua):

1.- Zuzeneko aurkaratzea

Ordenantza edo erregelamendua legez kanpoko delako oinarritzen da, arrazoi substantiboengatik edo arrazoi formalengatik, eta aurkaratutako xedapena argitaratu eta hurrengo egunetik bi hilabeteko epea izango du aurkaratzeko.

Errekurtsoak bere zentzua galtzen du, epaia ematearekin batera erregelamendu-araua ordenamendu juridikotik ezabatu denean, haren xedea zena gerora gertatu ez delako (Auzitegi Gorenaren 1999ko martxoaren 8ko eta azaroaren 23ko epaiak).

2.- Zeharkako aurkaratzea

Ordenantza edo erregelamendu bat zeharka aurkaratzea, ordenantza edo erregelamendua aplikatuz emandako egintzen aurka egitea da, xedapen horiek zuzenbidearekin bat ez datozelako.

Ordenantza edo erregelamendu baten aurkako zeharkako errekurtsua aplikatzekoa den administrazio-egintza baten aurka jartzen da, aurkaratutako administrazio-egintzari estaldura ematen dion xedapen orokorra legez kanpokoa dela oinarri hartuta. Xedapen orokor bat zuzenean ez aurkaratzeak edo xedapen horren aurka jarritako errekurtsua ezesteak ez du eragozten aplikazio-egintzak aurkaratzea.

Ordenantza baten aurka administrazioarekiko auzi-errekurtsua jarri ahal izango dute:

- a) Interesdunak
- b) Estatuko eta autonomia-erkidegoetako administrazioak.
- c) Egintza eta erabaki horien aurka bozkatu duten toki-korporazioetako kideak (TAOLen 63.1.b) artikulua). Urriaren 18ko 173/2004 KAEk zabal interpretatu du manu hori, hitzez hitz duenez harago doana, eta toki-egintzak errekurritzeko korporatiboen legitimazioa zabaltzea ekarri du, nahiz eta kide anitzeko organoen parte ez izan.

Administrazioarekiko auzi-errekurtsua baiesten duen epaiak xedapena zuzenbidearen arabera ez dela deklaratu du, eta, hala badagokio, xedapen hori osorik edo zati batean deuseztatuko du (AAJLren 71.1 artikulua), eta haren ondorioak ez dira alderdi prozesalekara mugatuko; aitzitik, erga omnes izaera orokorrekoak izango dira.

Zeharkako errekurtsuaz gain, AAJLren 27. artikulua xedapen orokor bat erabat deuseztatzeko aukera aurreikusten du; izan ere, aplikatutako xedapen orokorraren edukia legez kanpokatzen jotzeagatik administrazioarekiko auzien epaile edo auzitegi batek baiespen-epai irmoa eman badu, legez kontrakotasun-arazoa planteatu beharko du xedapenaren aurkako zuzeneko errekurtsuaz arduratzeko eskumena duen auzitegian, honako bi apartatu hauetan xedatutakoa salbu:

- a) Xedapen orokor baten baliaezintasunean oinarritutako egintza baten aurkako errekurtsuaz arduratzeko eskumena duen epaile edo auzitegiak haren aurkako zuzeneko errekurtsuaz arduratzeko eskumena duenean, epaiak xedapen orokorraren baliozkotasuna edo deuseztasuna deklaratu du.
- b) Legez kontrakotasun-arazorik planteatu beharrik gabe, Auzitegi Gorenak edozein xedapen orokor baliogabetuko du, edozein mailatan, arau haren legez kontrakotasunean oinarritutako egintza baten aurkako errekurtsuaz arduratzeko denean.

Bestalde, APAPEL-en 112.3 artikulua aurreikusten du, administrazio-bidean, zeharkako aurkaratzea, adierazten duenean administrazio-egintza baten aurkako errekurtsuak, administrazio-xedapen orokor baten deuseztasunean soilik oinarritzen direnak, zuzenean jarri ahal izango zaizkiola xedapen hori eman zuen organoari.

2.-OSOTASUN INSTITUZIONALA

2.1.- KONTZEPTUA ETA EDUKIA

Osotasun publikoak balio etikoak, printzipioak eta arau partekatuak lerrokatzea eta bereganatzea dakar, interes publikoa sektore publikoko interes pribatuen gainetik babesteko eta lehenesteko.

Ekonomia Lankidetzeta eta Garapenerako Antolakundeak (ELGA) agerian utzi zuen kode etikoak integritate-sistema edo -esparru batean txertatu behar direla, eta nazioarteko beste erakunde batzuek egin dituzten gomendioak eta eskakizunak ere txertatu behar direla, hala nola Garapen Jasangarrirako Helburuetatik (GJH) eratorritakoak.

Osotasun instituzionaleko sistema bat honako hauek osatuko dute:

- a) Jokabide-kode bat, balio etikoetan eta jokabide-arauetan egituratuta.
- b) Jokabide-kodearen balioen aurkako jardunbide edo jokabide txarrak prebenitzeko sistemak antolatzea.
- c) Gai etikoak, kexak edo kontsultak aurkezteko bideak edo kanalak ezartzea.
- d) Batzorde etiko bat sortzea, inpartzialtasun- eta objektibotasun-irizpideen eta genero-parekotasunaren arabera, eta jokabide-kodearen interpretazioaren inguruko zalantzak, kontsultak, zalantzak, gaiak edo kexak ebazteko ardura emanda.
- e) Emaizak ebaluatzeak aukera emango duen jarraipen-sistema bat ezartzea.

Osoko bilkurari edo, halakorik ezean, gobernu-batzarrari dagokio udal-erakundearen osotasun-sistema onartzea.

[Ikusi Gipuzkoako Foru Aldundiaren integritate instituzionalaren sistema.](#)

2.2- UDAL JOKABIDEAREN ETA GOBERNU ONAREN KODEA. EDUKIA

Kode etikoa autoerregulazio-tresna bat da, arauak zorrotz betetzetik harago doana.

Jokabide-kodeak udal hautetsiek bete behar dituzten balioak, printzipioak eta jarduteko arauak jaso behar ditu, bai beren harremanetan, bai beren jarduerak enplegu publikoan edo beste erakunde batzuetan egiten dituzten pertsonekin edo, oro har, herritarrekin dituzten harremanetan (ETELen 35.1 artikulua).

Udal erakundeek beren jokabide-kodeak egin eta onar ditzakete, edo beste erakunde batzuek edo EUDELe onartutako beste batzuekin bat egin. Nolanahi ere, ahalik eta publizitate eta zabalkunde handiena egin beharko da, udalaren webgunearen edo beste bitarteko batzuen bidez.

Kodeak gobernu onaren printzipioak eta kudeaketa publikoa hobetzea helburu duten jarduketara arauak jasotzen baditu, jokabide-kodea eta gobernu onaren kodea (edo jokabide-kodea eta jardunbide egokien kodea) izendatu beharko da.

Hauek dira gobernu onaren printzipioak:

- a) Herritarrentzako zerbitzua
- b) Efizientzia
- c) Gardentasuna
- d) Erantzukizuna (kontuak ematea)

“Gobernu ona” nozioak barne-proiektzioa du; “governantza ona” esamoldeak, berriz, gobernu-egituren ikuspegi zabaldua adierazten du, eta, horrela, herritarrei zabaltzen zaizkie, boterearen jardueran zuzenean edo zeharka parte har dezaten.

Hiru hiriburuek onartutako kode etikoen eta jokabide-kodeen adibideak: Bilbo, Gasteiz, Donostia

2.3- UDALAREN JOKABIDE KODEA. BESTE KOLEKTIBO BATZUETARA ATXIKITZEA ETA ZABALTZEA. APLIKATU BEHARREKO ARAUDIA

Udal hautetsiek esanbidez, banaka eta borondatez egin beharko diote atxikimendua jokabide-kodeari (ETELen 35.4 artikulua).

Gainera, udaleko eta sektore publikoko erakundeetako zuzendariak beren jokabide-kodea izan dezakete, edo hautetsiei atxiki dakizkieke.

Udalak ere enplegu publikoaren etika- eta jokabide-kode baten onarpena susta dezake, EPOETBn xedatutakoa garatuz (52. artikulutik 54.era).

Nolanahi ere, udal ordezkariak Eusko Legebiltzarraren ekainaren 26ko 1/2014 Legean, kargu publikodunen jokabide-kodea eta haien interes-gatazka arautzen dituen, aurreikusitako jarduerak eta jokabide-printzipioak aplikatuko zaizkie (bigarren xedapen gehigarria).

Era berean, udal goi-kargudunei GGOLren II. tituluko printzipioak eta arauak aplikatuko zaizkie.

2.4.- ARAU HAUSTEEI ETA USTELKERIAREN AURKAKO BORROKARI BURUZKO INFORMAZIOA EMATEN DUTEN PERTSONAK BABESTEA

Toki-administrazioa osatzen duten entitateek, haiei lotutako edo haien mendeko organismo eta entitate publikoek, parte hartzen duten elkarte eta korporazioek eta tokiko sektore publikoko fundazioek eta merkataritza-sozietateek barne-informazioko sistema bat eduki beharko dute lehentasunezko bide gisa arau-hauste penal edo administratibo astun edo oso astun izan daitezkeen ekintzei edo ez-egiteei buruzko informazioa emateko.

2/2023 Legea, otsailaren 20koa, arau hausteei eta ustelkeriaren aurkako borrokari buruzko informazioa ematen duten pertsonak babesteari buruzkoa. Lege hori ezartzeko azken eguna 2023ko ekainaren 13a izan zen 10.000⁹ biztanle edo gehiagoko udalerrietako eta 2023ko abenduaren 1a gainerako udalerrietako.

10.000 biztanletik beherako udalerriek, beren artean edo autonomia-erkidegoaren lurraldean kokatutako beste edozein administrazio publikorekin, informaziorako barne-sistema eta ikerketetara eta izapideetara bideratutako baliabideak partekatu ahal izango dituzte.

Toki-administrazioako organoei lotutako edo haien mendeko sektore publikoko erakundeek, berrogeita hamar langile baino gutxiago badituzte, atxikipeneko toki-administrazioarekin partekatu ahal izango dituzte barneko informazio-sistema eta ikerketetara eta izapideetara bideratutako baliabideak. Nolanahi ere, sistemak elkarren artean independenteak direla eta kanalak gainerako entitate edo organismoetatik bereizita daudela bermatu beharko da, herritarrei nahasmendurik sor ez dakien.

2/2023 Legean eskatutako baldintzetan informaziorako barne-sistema bat edukitzeko betebeharra ez betetzea arau-hauste administratibo oso larritzat tipifikatuta dago Lege-testu horren 63.1.g) artikulua, eta horrelako arau-haustea egiteak 600.001 eta 1.000.000 euro bitarteko isuna dakarrela pertsona juridikoentzat [65.1.b)]. Toki-erakundeen kasuan, dagokion autonomia-erkidegoko organo eskudunari dagokio zehapen hori ezartzea (Legearen 61.3 artikulua).

Barneko informazio-sistema lau elementuk osatzen dute: barneko informazio-kanalak, sistemaren arduradunak, informazioak kudeatzeko prozedurak eta informazioen erregistroak.

Barneko kanala soilik udalaz kanpoko bitartekoen bidez kudeatu ahal izango da, kontratazio-espeditentean baliabide nahikorik ez dagoela justifikatu ondoren; beraz, informazioa kanalaren bidez jaso ondoren, toki-erakundeak bere bitartekoekin kudeatu beharko ditu nahitaez.

Kanpoko hirugarrenak, nolanahi ere, komunikazioen independentzia, konfidentzialtasuna, datuen babesa eta sekretua errespetatzeko berme egokiak eskaintzea eskatuko da. Sistema kudeatzen duen kanpoko hirugarrena tratamenduaren eragileztat hartuko da datu pertsonalak babesteari buruzko legeriaren ondorioetarako.

2/2023 Legeak ez du argitzen toki erakundeetako zein organori dagokion informaziorako barne-sistema ezartzea onartzea, eta, beraz, TAOLen jasotako hondar eskumena esleitzeko arauen arabera, alkatetzako titularra edo, hala badagokio, tokiko gobernu batzordeko titularra edo toki erakundeko lehendakaria izan beharko da.

Gobernu-organoren horrek, halaber, sistema horren kudeaketaz arduratuko den pertsona fisikoa izendatu beharko du. Sistemaren arduraduna kide anitzeko organo bat izatea erabakitzen bada, organo horrek kide bati eskuordetu beharko dizkio informazioko barne-sistema kudeatzeko eta ikerketa-espeditenteak izapidetzeko ahalmenak.

⁹ Bosgarren xedapen gehigarria, 75/2023 Foru Dekretua, ekainaren 6koa: Bizkaiko Foru Aldundiak, BiscayTIK Fundazioaren bidez, bitartekoak jarriko ditu 10.000 biztanletik beherako Bizkaiko Lurralde Historikoko udalerriek 2/2023 Legean udalerrri horiei buruz xedatutakoa bete dezaten: barne-informazioko sistema eskura jartzea, bai eta ikerketetara eta izapideetara bideratutako baliabideak ere, otsailaren 20ko 2/2023 Legearen 14.1 artikuluan aurreikusitakoaren arabera.

Aplikatu beharreko eremu pertsonala (3. artikulua) sektore pribatuan zein publikoan lan eginez, tokiko sektore publikoa osatzen duten erakundeei eragiten dien lan- edo lanbide-testuinguru batean arau-hauste horiei buruzko informazioa lortu duten pertsona fisikoak izango dira.

Gainera, babesak barne hartzen ditu amaitutako lan- edo estatutu-harreman baten esparruan arau-hausteei buruz lortutako informazioa jakinarazten duten pertsonak, boluntariotza-erregimenean dauden pertsonak, bekadunak edo prestakuntza-aldietan daudenak, ordainsaria jaso edo ez, baita funtzionario- edo lan-harremana hasi gabe duten langileak ere, arau-hausteei buruzko informazioa hautaketa- edo kontratu-aurreko negoziazio-prozesuan zehar lortu bada.

Azkenik, babesak honako hauek ere hartzen ditu barne:

a) Langileen legezko ordezkariak, informatzaileari aholkuak eta laguntza emateko eginkizunetan.

b) Informatzaileak zerbitzuak ematen dituen erakundearen esparruan, prozesuan hari laguntzen dioten pertsona fisikoak.

c) Informatzailearekin zerikusia duten eta errepresaliak jasan ditzaketen pertsona fisikoak, hala nola informatzailearen lankideak edo senideak.

d) Informatzaileak zein pertsona juridikorekin lan egiten duen edo beste edozein harreman mota duen lan-testuinguru batean edo partaidetza esanguratsua duten pertsona juridikoak¹⁰.

Ondorio praktikoetarako, 2/2023 Legearen 9. artikuluan araututako informazioak kudeatzeko prozedura ezartzeko, artikuluetan araututako prozedura egokitzea litzateke gomendagarriena. IBAI-Informatzailea Babesteko Agintaritza Independentek jasotzen dituen informazioak kudeatzeko Legearen 18tik 20ra bitartean, hiru faseak kontuan hartuta: onarpen-izapideak, instrukzioa eta amaiera.

Gainera, pertsona fisiko orok IBAlren aurrean edo kasuan kasuko agintaritza edo organo autonomikoen aurrean informatu ahal izango du legearen aplikazio-eremuan jasotako edozein ekintza edo ez-egite egin dela, dela zuzenean, dela aldez aurretik dagokion barne-kanalaren bidez jakinarazita.

Tokiko sektore publikoari eragiten dioten informazioei dagokienez, AIPI edo, hala badagokio, sortzen den erakunde autonomikoa izango da eskuduna¹¹.

¹⁰ Ondorio horietarako, akzioei edo partaidetzei dagozkien kapitaleko edo boto-eskubideetako partaidetza esanguratsua dela ulertuko da, duen proportzioagatik, partaidetza duen pertsonari partaidetzako pertsona juridikoan eragiteko gaitasuna izatea ahalbidetzen dionean.

¹¹ AIPI Estatutua onartzen duen urriaren 29ko 1101/2024 Errege Dekretuan arautzen da. EAEn, eginkizun hori Gardena - Gardentasunaren Euskal Agintaritzari esleitzen zaio, Euskadiko Gardentasunari buruzko 3/2026 Legearen arabera.

2.5.- EUROPAKO FUNTSEN KUDEAKETA ETA IRUZURRA ETA USTELKERIA PREBENITZEKO NEURRIAK

36/2020 Errege Lege Dekretuan araututako berreskuratze, eraldaketa eta erresilientzia plana (BEEP) Europar Batasunean sustatutako tresna gisa ulertzen da, COVID-19 pandemiaren inpaktuak arintzera eta gizartearen eraldatzera bideratuta, ekoizpen-sarea modernizatzeko, «deskarbonizazioa» eta ingurumenarekiko errespetua bultzatzeko, digitalizazioa sustatzeko eta ikerketara eta prestakuntzara bideratutako egiturak eta baliabideak hobetzeko.

Oinarrizko izaera duen Ogasuneko eta Funtzio Publikoko Ministerioaren irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduan xedatutakoaren arabera, administrazio publikoek eta sektore publikoko erakundeek, tokiko administrazioak eta haien sektore publikoa barne, BEEPri lotutako Europako funtsak gauzatzen edo kudeatzen parte hartu nahi bazuten, “iruzurraren aurkako neurrien plan” bat izan behar zuten, bermatzeko Europako funtsen kudeaketa irregulartasun administratiboen, iruzurraren, ustelkeriaren eta interes gatazken iruzurra prebenitzeko, detektatzeko, zuzentzeko eta jazartzeko aplikatu beharreko arauen arabera egin dela.

Aipatutako aginduak adierazten duen bezala, Planak 6.5 artikuluan ezartzen diren gutxieneko baldintza batzuk bete beharko ditu.

3.- GARDENTASUNA ETA DATUEN BABESA

3.1.- GARDENTASUNA: APLIKATU BEHARREKO ARAUDIA ETA INDARREAN JARTZEA

Aplikagarria da Estatuko oinarrizko legeria gardentasunaren (LTBG) eta kontratazio publikoaren arloan (SPKLren 63. artikulua), eta ETELen VI. tituluan ezarritakoa (I., II. eta III. kapituluak), lege-testu horren bosgarren xedapen iragankorrean ezarritako baldintzetan, hori guztia datuen babesaren arloko legeria erabat errespetatuz (DBLO eta (EB) 2016/679 Erregelamendua, apirilaren 27koa).

Era berean, Euskadiko gardentasunari buruzko maiatzaren 14ko 3/2026 Legean xedatutakoa aplikatuko da, ETELen xedatutakoaren arabera, onartutako testuan jasotzen den bezala.

ETELen VI. titulua honako hauei aplikatu dakieke: toki-erakundeei, haien lotutako edo haien mendeko organismo publikoei, toki-erakundeen zuzeneko edo zeharkako partaidetza ehuneko berrogeita hamar baino handiagoa duten udal-enpresa publikoei, fundazioei, baldin eta fundazio-patronatua toki-erakunde bat bada edo haien patronatua toki-erakundearen ordezkariak eratzen badute, partzuergoei eta gainerako erakunde instrumentalei, baldin eta tokiko kapital publikoaren partaidetza nagusia badute edo posizio nagusia toki-erakunde batena bada.

¹² La AIPi se regula en el Real Decreto 1101/2024, de 29 de octubre, por el que se aprueba su Estatuto. En la CAE se encomienda esta función a la Autoridad Vasca de Transparencia-Gardena, de acuerdo con la Ley 3/2026 de transparencia de Euskadi.

Era berean, publizitate aktiboko arauak aplikatu beharko dituzte (VI. tituluko II. kapitulua) aurrekontu-ekitaldi batean ehun mila eurotik gorako laguntzak edo dirulaguntzak jasotzen dituzten erakunde pribatuek, edo, gutxienez, urteko diru-sarreraren ehuneko berrogei laguntza edo dirulaguntza publikotzat hartzen dutenek, baldin eta gutxienez bost mila eurora iristen badira.

Irabazi-asmorik gabeko erakundeek, gizarte-, kultura-, hizkuntza- edo ingurumen-intereseko helburuak badituzte eta berrogeita hamar mila eurotik beherako aurrekontua badute, ETElek arlo horretan ezarritako betebeharrak betetzeko, ekarpen eta laguntza gehienak jaso dituzten toki-erakundearen bitarteko elektronikoak erabili ahal izango dira.

Nolanahi ere, aurreko apartatueta aipatutakoez bestelako edozein pertsona fisiko edo juridiko, zerbitzu publikoak ematen baditu edo administrazio-ahalak baliatzen baditu, behartuta egongo da, aldez aurretik errekerimendua eginda, toki-administrazioari edo haren erakunde instrumentalei beharrezko informazio guztia ematera, toki-erakundeak VI. tituluari aurreikusitako betebeharrak bete ditzan.

Estatuko GGOLk EAEko toki-erakunde guztiek 2015eko abenduaren 10etik aurrera bete beharreko betebeharren gutxienerako estandar bat ezarri zuen.

ETELek gardentasun-betebeharren estandar horiek zabaltzen ditu, aurrekoak osatzen dituzten edukiak gehituz, baina bi ñabardurarekin:

- a) 2.000 biztanletik beherako euskal udalerriek eta haien erakunde instrumentalek ezarritako edukiak bakarrik bete behar dituzte.
- b) 2.000 biztanletik gorako EAEko udalerriek eta haien erakunde instrumentalek modu mailakatuan bete beharko dituzte (biztanleria-tarteen arabera) ETElek ezartzen dituen gardentasun-betebehar gehigarriak. Lege honetan adierazitako epe mailakatua, biztanle kopuruaren arabera, bete egin da kasu guztietarako.

Udal ordenantzek publizitate aktiboaren gardentasun-betebehar horiek egoki deritzotenera zabal ditzakete.

3.2.- GARDENTASUNA. XEDEA ETA EREMUAK

Gardentasunaren helburua toki-erakundearen jardura politiko-administratiboa da, herritarrek jakin dezaten zeintzuk diren antolaketa-egiturak, nortzuk osatzen dituzten, zein funtzio dituzten, nola hartzen diren erabakiak eta zertan erabiltzen diren baliabide publikoak, gobernu- eta administrazio-organoen eta tokiko sektore publiko instituzionalaren funtzionamenduaren kontrol demokratikoa egin ahal izateko.

Gardentasuna honako eremu hauetan hedatzen da:

- a) Gardentasuna-publizitate aktiboa.
- b) Informazio publikoa eskuratzeko eskubidea.
- c) Datu irekiak eta berrerabilera.
- d) Elkarlaneko gardentasuna.
- e) Antolaketa barruko gardentasuna.

Gardentasuna-publizitate aktiboa esaten zaio arlo horretan indarrean dagoen legeria eta garapen-araudia aplikatzearen ondorioz toki-erakundeak modu proaktiboan bete behar dituen informazio publikoko betebeharrei. Erakundearen ekimenez egiten da, inolako eskaerarik egin gabe.

Informazio publikoa eskuratzeko eskubidea (gardentasunaren alderdi pasiboa) pertsona edo erakunde orok duen jakiteko eskubidea da, gobernu-organoek, toki- administrazioak edo sektore publiko instituzionaleko erakundeek egindako jarduera publikoari dagokionez. Sarbide-eskubidea erabiltzeko eskaera egin behar da, eta eskatzaileak baino ez du egin behar.

Toki-erakundeek informazio publikoaren berrerabilera sustatu behar dute, modu askean, kasu tasatuetan izan ezik, herritarrek haien esku dauden erabilera libreko datuak erabili ahal izan ditzaten, eta, horrela, datu publikoen balio sozial erantsia sor dezaten.

Gardentasun-atariak edo, halakorik ezean,edo erakundearen web-orriak ezarriko ditu herritarren parte-hartzea gauzatzeko behar diren bideak eta tresnak, bereziki prozesu deliberatiboetako parte-hartzeari, izaera telematikoko herritarren kontsultei eta udal zerbitzu publikoen kudeaketari eta funtzionamenduari buruzko iradokizunak, proposamenak, kexak edo salaketak egiteari dagokienez (lankidetzazko gardentasuna).

Gardentasuna udal antolaketa administratiboaren jarduera-printzipio bat da, sektore publiko instituzionalagatik eta, bereziki, toki-erakundean zerbitzuak ematen dituzten kargu eta enplegatu publikoengatik (antolaketa barruko gardentasuna).

3.3.- GARDENTASUNA-PUBLIZITATE AKTIBOA. ESKA DAITEKEEN INFORMAZIOA

ETELek (52.etik 58.era bitarteko artikulua), 2.000 biztanletik gorako udalerrientzat, gardentasun aktiboaren eskakizun askoz handiagoak jasotzen ditu gardentasunari buruzko Estatuko Legean (GGOL) ezarritakoak baino.

Gainera, beste modu batean sistematizatzen ditu eskakizun horiek, udalen egitura eta funtzioak kontuan hartuta:

- a) Erakunde- eta antolamendu-informazioa:
 - Beharrezko organoak eta organo osagarriak (titularrak, osaera, gai-zerrendak, erabakiak)
 - Arduradun politikoak eta gobernu-taldeak
 - Udal gobernu, agindu edo jarduera planak
 - Alkateen eta zinegotzien dedikazio-araubidea
 - Behin-behineko lanpostuen zerrenda
 - Toki-ordezkarien ondasunen eta jardueren aitorpenak
 - Udaleko talde politikoei buruzko informazioa
 - Erakundearen antolaketa-egitura, zuzendari-lanpostuei aipamen espezifikoak eginez, profila eta ibilbide profesionala

- Kontsultarako eta gizartean parte hartzeko organoak
- Erakunde instrumentalak, horien arduradunak eta antolaketa-egitura
- Antolamendu-egituren planak eta programak
- Helbidea, telefonoak, ordezkari hautetsiekin eta zuzendariekin komunikatzeko moduak eta herritarrei arreta emateko eta herritarrek parte hartzeko bideak

b) Informazio juridiko-arauemailea

- Ordenantzen, erregelamenduen eta aurrekontuen proiektuak, hasierako onarpenetik hasita
- Udal organoen erabakiak
- Kontsulta-organoen txostenak eta irizpenak
- Herritarren parte-hartze prozesuaren memoria eta ondorioak
- Hasita dauden, bidean dauden eta amaitu diren partaidetza-prozesuak

c) Tokiko politika publikoei eta zerbitzu-zorroari buruzko informazioa

- Zerbitzu-zorroa zabaltzea eta argitaratzea, prestazioak eta kostua adierazita
- Prezio publikoak
- Zerbitzu jakin batzuei buruzko informazio erantsia (mantentze-lanak eta obrak, segurtasuna eta babes zibila, hondakinen bilketa eta tratamendua, uraren kudeaketa, bideen garbiketa, jarduera ekonomikoak eta lizentziak, hirigintza eta ingurumena, kultura eta kirola, gizarte-zerbitzuak eta gizonen eta emakumeen berdintasuna)

d) Kudeaketa publikoari buruzko informazioa

- Formalizatutako kontratuak, esleitutako kontratuen aurrekontu-bolumenaren ehunekoari buruzko estatistika-datuak, ezarritako zigorak, suntsiarazitako kontratuak, kontratu txikien hiruhilekoko argitalpen agregatuak (ikus, ondorio horietarako, hurrengo 23.4 atala).
- Sinatutako hitzarmenak
- Kudeaketa-gomendioak
- Emandako diru-laguntzak eta laguntza publikoak.

e) Toki-erakundeetako langileei buruzko informazioa

- Enplegu publikoaren eskaintzen eta horien betetze-mailaren eta hautaketa-prozesu guztien publizitatea
- Prestakuntzako ikastaroak eta programak
- Ordezkaritza sindikaleko organoak eta liberatutako pertsonen kopurua, haien ordu-kreditua aipatuta
- Kategoriaren arabera banakako ordainsaria jasotzen duen taula sinoptiko bat duten lanpostuen zerrendak
- Bateragarritasun-adierazpenen organo eskudunaren ebazpenak

f) Ekonomia-, finantza- eta aurrekontu-informazioa

- Aurrekontuak modu argi, erraz eta grafikoan
- Urteko kontuak
- Aurrekontu-egonkortasunaren eta finantza-jasangarritasunaren helburuak betetzea
- Diru-sarreraren eta gastuen oinarritzko informazioa
- Hornitzaileei ordaintzeko epeak
- Ondare-ondasun higiezinaren zerrenda
- Ordezkaritza politikoaren eta zuzendaritza-karguen ordainsariak, baita kargua uzteagatik kalte-ordainak ere.

g) Interes orokorreko informazioa

- Gainera, herritarrentzako interes orokorreko informazioa argitaratuko da, eta herritarrei arreta emateko eta parte hartzeko zerbitzuak eskaintzeko dauden bideak ezagutaraziko dira.

Hautetsien agendak ez dira publizitate aktiboko betebeharrak, Euskadiko toki-erakundeei aplikatu beharreko gardentasun-araudiaren ondoriozkoak, nahiz eta ezerk ez duen eragozten hala izatea.

3.4.- GARDENTASUNA-PUBLIZITATE AKTIBOA KONTRATAZIOAREN ARLOAN

ETELek (55. artikulua) kudeaketa publikoari buruzko informazioaren barruan sartzen ditu kontratazioaren arloko gutxieneko gardentasun-betebeharrak.

Hala ere, SPKLren 63. artikuluan xedatutakoa bete beharko da (indarririk gabe uzten du GGOLen 8.1 a) artikulua), ETELen ezarritakoak baino gutxieneko betebeharrak zorrotzagoak ezartzen baititu. Gutxieneko betebeharrak dira, eta, beraz, zabaldu egin daitezke autonomia-erkidegoko legediaren edo udal ordenantzen arabera.

SPKLren 63. artikulua, lehenik eta behin, kontratistaren profilean jaso beharreko informazioari dagokionez bete beharreko baldintza batzuk ezartzen ditu:

- a) Kontratatzailearen profileko informaziorako sarbidea librea izango da, eta ez da aldez aurretik identifikatu beharko.
- b) Informazio guztia formatu ireki eta berrerabilgarritan argitaratuko da, eta gutxienez 5 urtez egongo da jendearentzat eskuragarri, hargatik eragotzi gabe informazio-eskaeren aurrean aurreko espedienteetarako sarbidea ahalbidetzea.
- c) Kontratatzailearen profilaren euskarri den sistema informatikoak gailu bat izan beharko du, bertan sartzen den informazioaren hedapen publikoa noiz hasi den modu frogagarrian egiaztatzeko.

Bigarrenik, kontratazioari buruzko gutxieneko informazio-betebehar hauek ezartzen ditu:

- a) Kontratua justifikatzeko memoria, baliabide nahikorik ez izateari buruzko txostena zerbitzu-kontratuen kasuan, kontratua esleitzeko erabilitako prozeduraren justifikazioa prozedura irekia edo murriztua ez den beste prozedura bat erabiltzen denean, kontratua arautuko duten administrazio-klausula partikularren agiria eta preskripzio teknikoen agiria, edo dokumentu baliokideak, hala badagokio, eta espedientearen onartzeko dokumentua.
- b) Kontratuaren xedea, iraupena, lizitazioaren oinarritzko aurrekontua eta esleipenaren zenbatekoa, balio erantsiaren gaineko zerga barne.
- c) Aurretiazko informazioari, lizitazioen deialdiari, kontratuen esleipenari eta formalizazioari buruzko iragarkiak, aldaketen iragarkiak eta horien justifikazioak, proiektuen lehiaketen iragarkiak eta proiektuen lehiaketen emaitzen iragarkiak, publizitaterik gabeko negoziatuen arauetan ezarritako salbuespenekin.
- d) Kontratua zein baliabideren bidez iragarri den eta argitalpen horietarako estekak.
- e) Prozeduran parte hartzen duten lizitatzaitzaileen kopurua eta identitatea, baita kontratazio-mahaiak adjudikazio-prozedurari buruz egindako akta guztiak ere, edo, mahaiak jarduten ez badu, dagokion kontratazio-zerbitzuaren edo -organoaren ebazpenak, eskaintza bakoitzaren balio-judizioaren bidez kuantifikatu daitezkeen adjudikazio-irizpideen balorazio-txostena, hala badagokio, anormaltasun-presuntzioan dauden eskaintzei buruzko txostenak eta, nolanahi ere, kontratua esleitzeko ebazpena.
- f) Kontratua ez adjudikatzeko edo ez egiteko erabakia hartzea, esleipen-prozeduran atzera egitea, esleitu gabe uztea, errekursoak jartzea eta errekursoak jartzearen ondorioz kontratuak etetea.
- g) Kontratu txikiei buruzko informazioa gutxienez hiru hilean behin argitaratu beharko da. Kontratu mota horietarako argitaratu beharreko informazioa honako hau izango da, gutxienez: xedea, iraupena, esleipenaren zenbatekoa, Balio Erantsiaren gaineko Zerga barne, eta esleipendunaren identitatea. Kontratuak esleipendunaren identitatearen arabera ordenatuko dira. Bost mila eurotik beherako balio zenbatetsia duten kontratuak ez dira argitaratuko, baldin eta botere esleitzaitzaileek kutxa finkoaren aurrerakina edo ordainketa txikiak egiteko antzeko sistemaren bat erabiltzen badute.
- h) Baliogabetutako prozedurak, kontratazio-organismoak laguntzen dieten kontratazio-mahaien osaera, eta adjudikazio-irizpideak aplikatzeko adituen batzordeko edo erakunde tekniko espezializatuak kideen izendapena, beharrezkoak diren prozeduretan balio-judizioen mende daudenak.
- i) Kontratazio-mahaietako eta aditu-batzordeetako kideen kargua; ez da aipamen generikorik edo zehaztugaberik onartuko, ezta ordezkatzeko duten edo zerbitzuak ematen dituzten administrazio, organismo edo entitateari buruzko aipamenik ere. Hautatuak izan diren kanpoko aholkulariak hautatzeko arazoak argitaratuko dira (115.1 artikulua).
- j) 50.000 eurotik gorako (BEZik gabe) baliabide propioetarako enkarguak formalizatzea. 5.000 eurotik gorako enkarguei buruzko informazioa gutxienez hiru hilean behin argitaratu beharko da. Horrelako enkarguetarako argitaratu beharreko informazioa, gutxienez, xedea, iraupena,

aplika daitezkeen tarifak eta mandatuaren hartzaile den bitarteko propioaren identitatea izango da, eta enkarguak bitarteko propioaren identitatearen arabera ordenatuko dira.

- k) Hala badagokio, merkatuaren aurretiazko kontsultak txosten batean jaso beharko dira. Txostenean zerrendatuko dira egindako azterlanak eta horien egileak, kontsultatutako erakundeak, formulatu zaizkien gaiak eta horiei emandako erantzunak. Txosten hori arrazoitua egongo da, kontratazio-espedientearen parte izango da, eta baldintza-agirien publizitate-betebehar berberak izango ditu (SPKLren 115.3 artikulua).
- l) Indarrean dagoen bitartean kontratua aldatzeko iragarkia, onartu eta 5 eguneko epean. Iragarkiarekin batera, kontratistaren alegazioak eta, hala badagokio, onartu aurretik eskatutako txosten guztiak aurkeztu beharko dira, esleipendunak edo kontratazio-organismoak berak emandakoak barne.

3.5.- GARDENTASUN ATARIA EDO UDAL WEBGUNEA

20.000 biztanletik gorako toki-erakundeek gardentasun-atari bat izan beharko dute (ETELen 61.2 artikulua eta seigarren xedapen iragankorra).

Gainerako toki-erakundeetan, gardentasun-ataririk ez badago, espazio espezifiko bat eduki beharko da erakunde webgunean bertan, eta, horren bidez, herritarrei eta erakundeei informazio publiko guztia eskuratzeko aukera emango zaie, aplikatu beharreko legerian edo araudian ezarritako gardentasun-betebeharren ondorioz, baita udalak berak borondatez gehitu nahi duen beste edozein informazio ere, gobernu-organismoen edo administrazioaren jardura zabaltzeko.

Espazio bat prestatu beharko da herritarrek proposamenak eta iradokizunak egin ditzaten eskatutako informazioari, eskura jartzeari eta erabilitako formatu, programa edo lengoaia informatikoei dagokienez. Gune horrek, halaber, datuak irekitzeari eta berrerabiltzeari buruzko aplikazio informatikoen garapenean parte hartzea gaitu ahal izango du.

3.6- INFORMAZIOA ESKURATZEKO ESKUBIDEAREN XEDEA

Informazio publikotzat hartzen dira aplikazio-eremuan sartutako subjektuen baten esku dauden edukiak edo dokumentuak, edozein formatu edo euskarri dutela ere, baldin eta beren eginkizunak betetzean egin edo eskuratu badira.

- a) Prozedura irekiak edo bidean daudenak barne hartzen ditu
- b) Informazioak udalaren esku egon behar du
- c) Ezin da behartu informazioa berriz lantzer
- d) Eduki edo dokumentu jakin batzuk ez dira informazio publikotzat hartzen, bai informazio prestatzeko izapidetan dagoelako, bai informazio osagarria edo lagungarria delako
- e) Udalaren esku dauden edukiak edo dokumentuak dira, eta ez du garrantzirik dokumentuaren egilea nor den

3.7.- INFORMAZIOA ESKURATZEKO ESKUBIDEAREN TITULARTASUN UNIBERTSALA

Titulartasun unibertsaleko eskubidea da: pertsona guztiak, fisikoak eta juridikoak, eta baita atzerriarrak ere. Baita ETElen arabera eratutako plataformak edo sareak ere.

Sarbide-eskatzailea ez dago behartuta bere eskaera arrazoitza, eta, beraz, eskuratu nahi duen informazioaren eskaera eta haren gutxieneko datu pertsonalak eta komunikaziokoak modu oso murriztailean jasotzera mugatu daiteke. Hala ere, informazioa eskatzeko arrazoiak azaldu ahal izango ditu, eta ebazpena ematerakoan kontuan hartu ahal izango dira. Hala ere, ez arrazoitzea ez da, berez, eskaera atzera botatzeko arrazoia izango.

Antiformalismoan eta sinpletasunean oinarritutako prozeduren bidez gauzatuko da. Eskubidea hizkuntza koofizialeko edozeinetan aurkeztu ahal izango da, honako hauek egiaztatzeko aukera ematen duen edozein bide erabiliz:

- a) Eskatzailearen nortasuna
- b) Eskatzen den informazioa
- c) Harremanetarako helbide bat, ahal dela elektronikoa, komunikazioetarako
- d) Hala badagokio, eskatutako informazioa eskuratzeko nahiago den modalitatea

3.8.- INTERESDUNEK PROZEDURAN SARTZEKO DUTEN ESKUBIDEA

Eskatzailearen baldintza subjektiboa kontuan hartuta, herritarren eskubide orokorra, gardentasunari buruzko oinarriko araudian xedatutakoaren arabera arautuko dena, eta pertsona interesdunen eskubidea, administrazio-prozedura erkideari buruzko oinarriko araudian xedatutakoaren arabera arautuko dena, bereiz ditzakegu.

APAPElen 13 d) artikulua, herritarren eskubide gisa, informazio publikorako, artxiboetarako eta erregistroetarako irispidea jaso zuen, GGOLn aurreikusitakoaren arabera.

Dagokion administrazio-prozedura erregulatzen duen araudia aplikatuko zaio uneko administrazio-prozedura batean interesdun diren prozedura horretan txertatzen diren dokumentuetara irispidea izateari. Eta berariazko araudiak arautuko ditu, eta, osagarri gisa, GGOLk, informazioa eskuratzeko araubide juridiko espezifikoak aurreikusi duten gaiak (GGOLren lehen xedapen gehigarria).

Ondorio horietarako, APAPElen 53. artikuluan zerrendatzen dira interesdunek administrazio-prozedura batean dituzten eskubide gehigarriak, baita lege beraren 13. artikuluan herritarrentzat oro har adierazten direnak ere.

ETELek (62.12 artikulua) ere badu gai horri buruzko erreferentzia interesgarri bat, xedatzen baitu amaitutako espedienteak edozein herritarrek libreki eskuratzeko moduko informazio publikotzat hartuko direla, eta ez dela beharrezkoa izango interesdun izatea.

3.9.- ZINEGOTZIEN SARBIDE ESKUBIDEA

Zinegotziak bi bidetatik eskura dezake udaleko informazioa: hautetsi gisa edo pertsona gisa. Arau desberdinak dituzten bide desberdinak dira. Lehenengo kasuan, TAOLek (46.b eta 77. artikulua) eta AJAK (14. eta 15. artikulua) edo, hala badagokio, UEO-

Udal erregelamendu organikoa) xedatzen dutena aplikatuko da, eta, bigarren kasuan, gardentasun-legeriak adierazten duena bete beharko da.

Zinegotziek informazioa eskuratzeko duten eskubidea erabiliz bidea erabiltzeak, funtzio publikoak betetzeko duten oinarritzko eskubidearen zati substantibo gisa, eragotzi egingo du, txandaka, xede edo helburu bererako eta pertsona berak gardentasunaren arloan indarrean dagoen legerian ezarritako informazio publikoa eskuratzeko eskubidea erabiltzea.

Ezin da “espigueo” teknikara jo, hau da, hainbat arau-multzotako araurik mesedegarrienak aukeratzera, horrela “ad hoc” araubide bat izateko eta eskubide bat sortzeko ezarritako legezko bideetatik bereizteko.

Gai honi buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, ikus Euskadiko udalen antolaketa arloan erabakiak hartzeko EUDEL-en oinarritzko gida.

3.10- INFORMAZIOA ESKURATZEKO ESKUBIDEAREN MUGAK

Sarbidea mugatu ahal izango da, baldin eta kalte egiten badie segurtasun publikoari, arau-hauste penal, administratibo edo diziplinazkoen prebentzioari, ikerketari eta zehapenari, prozesu judizialak alderdien berdintasunari, babes judizial eraginkorrari, zaintza-, ikuskapen- eta kontrol-funtzio administratiboak eta ingurumena babesteari, besteak beste (GGOLren 14. artikulua).

Irispide-eskubidearen salbuespenak legean aurreikusitakoak baino ez dira, modu murriztailean interpretatu behar dira, zuzenean aplikatu behar dira, alegatu beharrik gabe, eta ukituaren baimenarekin edo haiek babestuta salba daitezke.

Irailaren 11ko 1119/2025 AGEk aplikazio informatiko baten iturburu-kodean sartzeko eskubidea aitortzen du, administrazioek erabakiak hartzeko sistema informatikoak automatizatuak erabiltzen dituztenean ahal publikoak erabiltzean (gardentasun algoritmikoa), eta kasu zehatz horretan (gizarte-bonua) ezin izango dira aplikatu segurtasun publikoari eta jabetza intelektualari buruzko mugak.

Mugaren eraginpean ez dagoen informazioaren zatirako irispide partziala egin daiteke, konfidentziala den salbuespenak eragindako zatia alde batera utzita.

Eskatutako informazioak, eskatutako edukiarekin batera, zenbait informazio edo muga baditu, irisgarritzat jotzen den informazioa bereizi eta eman behar da.

Sartzeko eskubideari mugak aplikatzea ez da automatikoa; aitzitik, kaltearen eta interes publikoaren testa egin behar da alde zuzenetik, eta salbuespena kasuz kasu aztertu behar da.

Salbuespen bat aplikatzeak zergati indartuak eskatzen ditu ukatzeko ebazpenean.

3.11.-GARDENTASUNA BERMATZEKO SISTEMA

Nolanahi ere, gardentasuna bermatzeko sistemak kontuan hartu beharreko bi elementu ditu:

- a) Gardentasun aktiboko betebeharrak edo epe barruan ebaztekoak behin eta berriz ez betetzea, GGOLn xedatutakoaren arabera, arau-hauste astuntzat hartuko da, arduradunei dagokion araudi erregulatzailean aurreikusitako diziplina-araubidea aplikatzeari dagokionez.

Bestalde, Euskadiko Gardentasunaren Legeak, Legebiltzarrak onartzea aurreikusita duen testuan jasotzen den bezala., badu subjektu publiko eta pribatuei egotz dakizkiekeen arau-hausteen (oso astunak, astunak eta arinak) araubide bat, bai eta dagozkion zehapenak ere. Horiek enplegatu publikoei dagokien diziplina-araubidearen arabera aplikatuko dira, edo legean bertan ezarritakoak, goi-kargudunei erakunde pribatuei edo zuzenbide publikoko korporazioei.

- b) Informazio publikoa eskuratzeko eskaerak ukatzen badira edo eskaerei ez bazaie erantzuten (isiltasuna), aukerako erreklamazioa jarri ahal izango zaio Gardena-Gardentasunaren Euskal Agintaritzari (aipatutako Euskadiko Gardentasunaren Legean Informazio Publikoaren Sarbiderako Euskal Batzordea ordeztzen duen organoa), zeinaren presidentea Eusko Legebiltzarrak aukeratzen baitu kideen hiru bostenen gehiengoz.

Erreklamazioa hilabeteko epean jarriko da, aurkaratutako egintza jakinarazi eta hurrengo egunetik edo administrazio-isiltasunaren ondorioak gertatzen diren egunaren hurrengo egunetik kontatzen hasita. Ebazpena emateko eta jakinarazteko gehieneko epea hiru hilabetekoa izango da; epe hori igarotakoan, ezetsizat joko da erreklamazioa. Gardenaren ebazpenen aurka administrazioarekiko auzi-errekurtsoa baino ezin izango da jarri.

Era berean, alderdietako edozeinek bitartekaritza-prozedura bat hasteko eskatu ahal izango dio Gardenari, informazio publikoa eskuratzeko eskubidearen erreklamazio bat aurkeztzen zaionean Gardenari. Gehienez ere hilabeteko epean bideratu beharko da prozedura.

3.12.- DATU PERTSONALEN BABESA. APLIKATU BEHARREKO ARAUDIA

Datu pertsonalen babesaren arloan aplikatu beharreko araudirik esanguratsuena honako hau da:

- a) (EB) 2016/679 Erregelamendua, Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2012ko apirilaren 27koa, datu pertsonalen tratamenduari eta datu horien zirkulazio askeari dagokienez pertsona fisikoak babesteari buruzkoa. Erregelamendua denez, ez du Espainiako ordenamendu juridikora ekarri beharrik, eta, beraz, haren edukia zuzenean aplikatu daiteke (DPBEO Datu Pertsonalak Babesteko Erregelamendu Orokorra).
- b) 3/2018 Lege Organikoa, abenduaren 5koa, Datu Pertsonalak Babesteari eta eskubide digitalak bermatzeari buruzkoa.
- c) 7/2021 Lege Organikoa, maiatzaren 26koa, Arau-hauste penalak prebenitzeko, detektatzeko, ikertzeko eta epaitzeko eta zehapen penalak betearazteko tratatutako datu pertsonalak babesteko.
- d) 4/1997 Lege Organikoa, abuztuaren 4koa, toki publikoetan Segurtasun Indar eta Kidegoen bidezko bideokameren erabilera arautzen duena.
- e) 16/2023 Legea, abenduaren 21koa, Datuak Babesteko Euskal Agintaritzari buruzkoa.

3.13.-DATU PERTSONALEN BABESA OINARRIZKO ESKUBIDE GISA

Datuak babesteko eskubidea oinarritzko eskubide autonomia da, intimitaterako eskubideaz bestelakoa, eta, horren ondorioz, pertsonari berari buruzko datuak kontrolatzeko eskubidea dago, datuen tratamendu mekanizatua legez kontra erabiltzearen ondorioz pertsonaren duintasunaren eta askatasunaren aurka gerta daitezkeen erasoaren aurrean (292/2000 KAE, azaroaren 30ekoa).

Intimitaterako eskubideak pertsonaren bizitza pribatuaren esferarako erreserbatutako eremuari egiten dio erreferentzia, eta datuak babesteko eskubideak, berriz, datu pertsonal pribatuaren tratamendua ez ezik, pertsonaren eskubideren batean eragina duen edozein datu pertsonaletara ere hedatzen du bere babesa.

Datu pertsonala identifikatutako edo identifika daitezkeen pertsona fisiko bati buruzko informazio oro da. Azken hori identifikatzaile baten bidez zuzenean edo zeharka identifika daitezkeen pertsona da, hala nola izen bat, identifikazio-zenbaki bat, lokalizazio-agiri bat, lineako identifikatzaile bat edo identitate fisikoaren, fisiologikoaren, genetikoaren, psikikoaren, ekonomikoaren, kulturalaren edo sozialaren berezko elementu bat edo batzuk (DPBEO Datu Pertsonalak Babesteko Erregelamendu Orokorren 4. artikulua).

Datu pertsonal guztiak ez dira berdinak. Gehiegizko babesa duten datu pertsonalen kategoria bereziak daude (jatorri etnikoa edo arraza, iritzi politikoak, sinesmen erlijioso edo filosofikoak, afiliazio sindikala, datu genetikoaren eta datu biometrikoren tratamendua, osasunari edo bizitza sexualari buruzko datuak edo orientazio sexuali buruzkoak).

3.14.-TOKIKO EGOERAK DPBEOra EGOKITZEA

Jarraian, tokiko erakunde batean gutxienez jarraitu beharreko urratsak adierazten dira, DPBEOtik eratorritako eskakizunetara egokitzeko:

1. Datuak Babesteko ordezkari bat izendatzea
2. Tratamenduen Barne Erregistroa ezartzea
3. Tratamenduen legitimazioa berrikustea
4. Interesdunei eskaintzen zaien informazioa berrikustea
5. Eskubideak baliatzeko prozedurak berrikustea
6. Tratamendu Arduradunekin egindako kontratuak berrikustea
7. Arriskuen analisia egitea eta segurtasun-neurriak berrikustea
8. Ebaluazioa egiteko beharra zehaztea

3.15.- DATU PERTSONALEN TRATAMENDUAREN ARLOKO ROLAK

Hauek dira datu pertsonalen tratamenduaren rolik esanguratsuenak:

1. Interesduna: pertsona fisikoa zeinen datu pertsonalak tratamenduaren helburuak diren.
2. Tratamenduaren arduraduna: pertsona fisikoa edo juridikoa, agintaritza publikoa, zerbitzua

edo beste erakunde bat, bakarrik edo beste batzuekin batera, tratamenduaren helburuak eta bitartekoak zehazten dituen. Tratamenduaren helburuek galdera honi erantzun behar diote: "Zertarako tratatu nahi ditugu datu pertsonalak? Bitartekoek tratamendua egiteko erabiliko ditugun elementuei egiten diete erreferentzia (softwarea, bitarteko automatizatuak, etab.).

3. Tratamenduaren eragilea: tratamenduaren arduradunaren kontura datu pertsonalak tratatzen dituen pertsona fisiko edo juridikoa, agintaritza publikoa, zerbitzua edo beste erakunde bat, hark emandako jarraibideei jarraituz.
4. Datuak babesteko ordezkaria, aholkularitza- eta zaintza-eginkizunekin, araua betetzeari dagokionez.

Arduradunaren eta eragilearen arteko harremana tratamendu-enkarguko kontratu baten bidez formalizatu behar da. Kontratu horretan honako alderdi hauek jasoko dira, besteak beste: arduradunak tratatuko dituen datu pertsonalak, erantzuleari laguntzea interesdunek eskubideak egikaritzeko eskatzen dutenean, segurtasun-neurriak hartzea edo datu pertsonalekin zer gertatuko den bien arteko harremana amaitzen denean.

3.16. DATUAK BABESTEKO ORDEZKARIA

DBLOK eta DPBEOk tokiko autoantolaketakarako ahalmenari uzten diote beren konfigurazioa. Erakundeko kide izan daiteke edo kontratatua izan daiteke, kide bakarreko edo kide anitzeko organoa izan daiteke, eta bere eginkizunak lanaldi osoan edo partzialen bete ditzake.

Pertsona fisikoa izanez gero, hautatutako pertsonak ezagutza juridiko zabala izan beharko du bai datuak babesteko araudian, bai araudi horrek eragiten dion gainerako araudi sektorialean (SPKL, APAPEL, etab.), eta esperientzia praktikoa izan beharko du datuen babesaren arloan eta eginkizun hauek betetzeko gaitasunean (DPBEOren 39. artikulua):

1. Tratamenduaren arduradunari edo eragileari eta langileei egiten diren datu pertsonalen tratamenduei buruzko informazioa eta aholkularitza ematea.
2. Tratamenduaren arduradunaren datuen babesaren arloko araudia betetzen dela gainbegiratzea. Horren barruan sartzen da erakundearen barruan betetzen direla bermatzeko hartutako neurri teknikoak eta antolamendukoak gainbegiratzea.
3. Kontrol-agintaritzarekiko lankidetzatza.
4. Tratamenduaren arduradunaren eta kontrol-agintaritzaren arteko lotura gisa jardutea, bereziki interesdunen batek azken horren aurrean salaketaren bat jartzen badu; kasu horretan, funtsezkoa izango da datuen babeserako ordezkariaren jardura, gatazka behar bezala amaitzeko.

Eginkizun horiek behar bezala betetzen direla bermatzeko, tratamenduaren arduradunak edo eragileak beharrezko baliabideak eman beharko dizkio, eta erakundearen barruan bere independentzia bermatu beharko du; beraz, ez du inoren jarraibiderik jaso beharko bere eginkizunak betetzean, eta edozein dokumentutarako sarbidea izan beharko du.

Figura zehaztu ondoren, adierazitako konfigurazioetako edozeinetan, dagokion izendapena jakinarazi beharko zaio Datuak Babesteko Euskal Agintaritzari: <https://www.avpd.eus/datuak-babesteko-ordezkararen-jakinazapena/webavpd00-content/eu/>

3.17- GARDENTASUNAREN ETA DATUEN BABESAREN ARTEKO GATAZKA

Gardentasunaren eta datu pertsonalen babesaren artean sor daitezkeen gatazkak konpontzeko, arau batzuk aplikatu behar dira:

- a) Arau orokorra informazio publikoa askatasunez eskuratzearena da, eta muga bakarrak legeak ezartzen dituenak izango dira.
- b) Datu pertsonalak egoteak ez du eragotzi behar informazioa eskuratzea. Ondorio horietarako, GGOLk (15. artikulua) datu pertsonalen babes desberdina ezarri zuen, kasuan kasuko datu motaren arabera.
 - 1. Eskatutako informazioak ideologiaren, sindikatu-afiliazioaren, erlijioaren edo sinesmenen berri ematen duten datu pertsonalak baditu, ukituaren berariazko eta idatzizko baimena izanez gero soilik baimendu ahal izango da informazioa eskuratzea, baldin eta ukitutako horrek datuak argi eta garbi argitaratu ez baditu datuetarako irispidea eskatu aurretik.
 - 2. Informazioak arrazari, osasunari edo bizitza sexualari buruzko datu pertsonalak baditu, datu genetikoak edo biometrikoak baditu edo arau-hausleari ohartarazpen publikorik ez dakarkioten arau-hauste penal edo administratiboei buruzko datuak baditu, ukituaren berariazko baimena izanez gero edo lege-mailako arau batek babesten badu soilik baimendu ahal izango da informazioa eskuratzea.
 - 3. Oro har, dena delako organoaren antolamenduarekin, funtzionamenduarekin edo jarduera publikoarekin zerikusia duten identifikazio-datuak baino ez dituen informaziorako sarbidea emango da. Hala, lanpostuen zerrenden eta ordainsarien kasuan, datu hauek izango lirateke: izena, abizenak, betetako eginkizunak edo lanpostuak, karguaren edo lanpostuaren identifikazioa, posta helbidea edo helbide elektronikoa, telefono zenbakia eta fax profesionala.
 - 4. Eskatutako informazioak babes bereziko daturik ez badu, informazioa eskuratzeko aukera emango da, informazioa zabaltzeko interes publikoa eta eskatutako informazioan agertzen diren datuak dituzten ukituen eskubideak behar bezala haztatu ondoren.
- c) Eskubideen haztapenak datuen babesa gailentzen dela baieztatzen duenean, erabakiak ez du beti izan behar sarbidea ukatzea. Kasu horietan, datu pertsonalak minimizatzeko, anonimizatzeko edo disoziatzeko tekniketara jo daiteke, eragindako pertsonak identifikatzea eragotziz.

AEPDk datu pertsonalak anonimizatzeko gida bat argitaratu du, hemen eskuragarri: <https://www.aepd.es/media/guias/guia-orientaciones-procedimientos-anonimizacion.pdf>
- d) Datu pertsonalek informazio osoari eragiten ez diotenean, informazioa zati batean eskuratzeko aukera dago, ukitutako informazioa alde batera utzi ondoren. Kasu horietan, adierazi beharko da informazioaren zer zati ez den aipatu eta zergatik.

3.18.-HERRITARREN ESKUBIDEAK DATU PERTSONALEN TRATAMENDUARI DAGOKIONEZ

DBLOK eta DPBEOk xedatutakoaren arabera, herritarrek honako eskubide hauek dituzte:

1. Datuak eskuratzeko eskubidea. Interesdunari aukera ematen dio bere datu pertsonalak tratatzen ari diren ala ez baieztatzeko, eta, hala bada, datu horiei eta tratamenduaren helburuari buruzko informazioa lortzeko.
2. Zuzentzeko eskubidea. Interesdunak eskubidea du, bidegabeko atzerapenik gabe, berari dagozkion datu pertsonal zehaztugabeak zuzentzeko, eta osatu gabeko datu pertsonalak osatzeko, baita aitorten gehigarri baten bidez ere.
3. Ezabatze eskubidea ("ahazteko eskubidea" ere esaten zaio). Interesdunari aukera ematen dio berari dagozkion datu pertsonalak bidegabeko atzerapenik gabe ezabatzeko, legean aurreikusitako inguruabarretako bat gertatzen denean (adibidez, datuak jada ez izatea beharrezkoak bildu ziren helburuetarako, baimena kentzea eta tratamendurako beste oinarri juridikorik ez egotea, edo datuak legez kontra tratatu izana).
4. Aurka egiteko eskubidea. Interesdunak bere datuen tratamenduaren aurka egin dezake, salbu eta interes legítimoan edo interes publikoko misio batean edo arduradunari emandako botere publikoak gauzatzean oinarritzen bada.
5. Tratamendua mugatzeko eskubidea. Interesdunak eskubidea du tratamenduaren arduradunarengandik datuen tratamendua mugatzeko. Normalean, eskubide hori tratatutako datu pertsonalen zehaztasuna aurkaratzearekin edo tratamenduaren zilegitasunarekin lotzen da.
6. Eramangarritasunerako eskubidea. Tratatzeko diren datuak dituen interesdunari aukera ematen dio tratamenduaren arduradunari bere datuak formatu batean emateko eskatzeko, betiere tratamendua automatikoki egiten bada eta kontratu bat gauzatzean edo baimenean oinarrituta badago.
7. Banakako erabaki automatizatuen xede ez izateko eskubidea, profilak egitea barne. Interesdunak eskubidea du tratamendu automatizatuaren soilik oinarritutako erabaki baten xede ez izateko, profilak egitea barne, baldin eta tratamendu horretan ondorio juridikoak baditu edo antzeko eragin nabarmena badu.

Eskubide horiez baliatzeko, interesdunak eskubide horiek dituen erakundearen tratamenduaren arduradunarengana jo behar du. Eskaera araudiak ezarritako epeetan ebatzi behar da, eta erantzunik edo erantzun egokirik jaso ezean, erreklamazio bat aurkez daiteke Datuak Babesteko Euskal Agintaritzan (DBEA).

Eskubide horiek baliatzeari dagokionez, DPBEOk eta DBLOK horri buruzko xedapen batzuk ere ezartzen dituzte, hala nola eskubide horiek zuzenean edo ordezkari bidez egikaritzeko aukera, arduradunak eskubide horiek baliatzeko eskura jartzen dituen bitartekoen berri emateko betebeharra eta baliabide horiek erraz eskuratzeko betebeharra, baita eskubide horiek baliatzeko doakotasuna ere.

3.19.-ESKUBIDE DIGITALAK. TOKI-ERAKUNDEAK GAILU DIGITALEN ERABILERA KONTROLATZEA

DBLOk (79. artikulutik 97.era) herritarren eta enplegatu publikoen eskubide digitalak aitortzen eta bermatzen ditu.

Zehazki, internet arloan aplika daitezkeen eskubideak eta askatasunak arautzen dira, hala nola sarearen neutraltasuna eta sarbide unibertsala edo segurtasun eta hezkuntza digitalerako eskubideak, bai eta ahaztua izateko, eramangarritasunerako eta testamentu digitalerako eskubideak, adierazpen-askatasunaren bermea eta komunikabide digitaletan informazioa argitzeko eskubidea ere.

Era berean, garrantzi handia du langileen eta enplegatu publikoen intimitatea babesteko eskubidearen aitortpenak, enplegatzaileak haien eskura jarritako gailu digitalak erabiltzean (DBLOaren 87.1 artikulua).

Hala ere, aipatutako 87. artikulua 2. apartatuak enplegatzailea (toki-erakundea) gaitzen du enplegatu publikoei emandako bitarteko digital horiek erabiltzearen ondoriozko edukietara sartzeko, baina bi helbururekin soilik: lan- edo estatutu-betebeharrak betetzen direla kontrolatzea eta gailu horien osotasuna bermatzea.

Gaikuntza horrek mugak ditu, eta eskakizun jakin batzuk betetzearen mende dago. Alde horretatik, toki-erakundek ordenagailuak erabiltzeko irizpide argiak ezarri beharko ditu alde aurretik eta horren berri eman beharko die langileei. Langileen ordezkariak parte hartu beharko dute irizpide horiek prestatzen.

Zehaztu beharko da ea helburu pribatuetarako erabiltzea baimenduta dagoen, zer denbora-tartetan, zer baldintzatan eta ordenagailuaren kontrolak egin daitezkeen eta zer irismenekin. Informazio hori ez badago, jurisprudentziak ezartzen du langileek arrazoizko konfidentzialtasun-itxaropena dutela beren ordenagailuaren edukiei buruz.

Gainera, eduki horretarako sarbideak beharrezkoa, egokia eta proportzionatua izan beharko du, eta horrek debekatu egiten du bitarteko digitalak bereizi gabe kontrolatzeko aukera, haien fitxategi eta karpeta guztien kopia masiboa egiteko aukera edo ikerketa zehatz batekin zerikusirik ez duten bereziki babestutako datuetarako sarbidea.

3.20.- DATU IREKIAK ETA EUREN BERRERABILPENA

Datu irekiak eta horiek berrerabilpena gobernu irekiaren ezinbesteko zati bat dira, gardentasunarekin eta informazioa eskuratzearekin batera, eta herritarrek parte hartzeko tresnak ezartzearekin batera (ETELen 47. artikulua).

Datu irekiak dira administrazio publikoek hasiera batean beren konsumorako egiten dituztenak, baina herritarren eta sektore bitartekariaren eskura jartzen direnak, formatu irekian, egile-eskubideen, patenteen edo beste mekanismo batzuen murrizketarik gabe berrerabil daitezkeenak.

Sektore publikoko informazioa berrerabiltzeari buruzko azaroaren 16ko 37/2007 Legearen xedea bere aplikazio-eremu subjektiboan sartutako subjektuek egindako edo zaindutako dokumentuak berrerabiltzeari aplikatu beharreko araubide juridikoaren oinarritzko erregulazioa da, eta horien artean daude toki-erakundek.

Oro har, Legean jasotako salbuespenak salbuespen, datu irekiak berrerabili ahal izango dira, helburu komertzialekin edo ez komertzialekin; formatu irekian, irisgarrian eta irakurgarrian emango dira, beren metadatuekin batera, eta eskubide eskusiboak debekatuta dituzten merkatuko eragile potentzial guztientzat irekita egongo dira, doan.

Era berean, arlo horretan aplikatu beharko da Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2022ko maiatzaren 30eko 2022/868 (EB) Erregelamendua, Europako datuen gobernantzari buruzkoa eta 2018/1724 (EB) Erregelamendua (Datuen Gobernantzari buruzko Erregelamendua) aldatzen duena.

Open Data Euskadin Eusko Jaurlaritzaren, mendeko erakundeen eta Euskadiko beste foru- eta udal administrazio batzuen datu irekiak argitaratzen dira. <https://opendata.euskadi.eus/open-datari-buruz/-/datu-irekien-beste-euskal-ekimen-batzuk/>

Eraldaketa Digitalerako eta Funtzio Publikorako Ministerioak, Red.es Enpresa Erakunde Publikoaren bidez, datuetan oinarritutako zerbitzu aurreratuen garapena eta informazio publikoaren irekiera sustatzeko, plataforma hau kudeatzen du: <https://datos.gob.es/eu/>

4.- HERRITARREN PARTEHARTZEA

4.1.- HERRITARREN PARTEHARTZEA: ARAUDIA, AUKERATZEKO ASKATASUNA ETA LOTURA

Toki-eremuan herritarren partaidetzarako eskubidea arautzen duen berariazko eta oinarritzko araudiari dagokionez, honako hau nabarmendu behar da:

- a) ETEL (67.etik 82.era bitarteko artikulua). Herritarrek parte hartzeko duten eskubidea arautzen du, baita eskubide horren eraginkortasuna bermatuko duten baldintzak ere, pertsonen eta erakunde edo elkarteek eragiten dien guztian, bereziki politika publikoen ekimen, sustapen, gauzatze eta ebaluazio prozesuetan, xedapen orokorrak edo planak egitean, eta erabakiak hartzeko prozesuetan, udalak garrantzi berezia duen galetan.
- b) TAOL (69-72 artikulua). Herritarren informazioa eta parte-hartzea batera arautzen ditu.
- c) UEO, herritarren partaidetzarako ordenantzak eta osoko bilkuren eta udaleko beste gobernu-organo batzuen erabakiak. ETELe (68. artikulua) jarduteko tarte zabala uzten dio tokiko araugintza- eta autoantolaketa-ahalmenari, eta ahal dela UEOren bidez adierazi behar da, herritarrek parte hartzeko moduak, prozedura eta organoak aukeratzeari dagokionez.

Udalak eta, hala badagokio, sektore publikoko bere entitateek askatasunez erabakiko dute kasu zehatz bakoitzerako zein modalitate edo kanal bultzatu behar den herritarrek parte hartzeko, udal erabakiak hartzeko prozesuetan eta zerbitzu publikoen kudeaketan edo hobekuntzan. Hala ere, erabakia arrazoitu beharko du ETELen 69.4 artikuluan aitortutako pertsonen, erakundeek edo elkarteek bultzatutako parte-hartze prozesurik ez egitea erabakitzen badu.

Ordezkaritza-organoentzako izaera lotesleari dagokionez, ETElen 68. artikulua xedatzen du izaera loteslea izan dezaketela, salbu eta osoko bilkurak, gehiengo osoz, edo ordenamendu juridikoak kontrakoa ezartzen duenean. Horrek TAOLen 69.2 artikulura garamatza, eta artikulua horrek izaera loteslea izatea eragozten du, honako hau adierazten baita: “inola ere ezin izango dituzte kaltetu legeak araututako ordezkari-organoei dagozkien erabaki-ahalmenak”.

Ondorioz, TAOL aldatzen ez den bitartean (69.2 artikulua), herri-kontsulten emaitzak ez dira lotesleak izango udal gobernuko organoentzat, eta horrek ez du eragozten udal taldeek, kontsulta hori onartzeko erabakian, emaitza horiek onartzeko edo ez onartzeko borondatea adieraztea horretarako egiten den azken bozketan.

[Herritarren parte-hartzearen arloan Gipuzkoako Foru Aldundiak finantzatutako udal esperientziak ikustea.](#)

4.2.- HERRITARREN PARTE-HARTZEA ARAU XEDAPENEN PRESTAKETAN. KASUAK

ETELen 78. artikulua bi prozedura arautzen ditu:

- a) Tokiko akordioak, ordenantzak eta erregelamenduak egiteko sustapen-ekimena.
- b) Erabaki-, ordenantza- edo erregelamendu-proiektuak aurkezteko herri-ekimena.

Lehenengo kasuan, gobernu batzordeak edo alkateak, organo hori ez dagoen udalerrietan, ekimena aginte-planarekin eta, hala badagokio, onartutako urteko araugintza-planarekin bateragarria den aztertu beharko du. Agintaldi planik ezean, ardatz estrategikoekin, halakorik balego, edo, bestela, udalak gauzatzen duen udal politikaren orientazio orokorrekin.

Sustapen-ekimena ukatzeko arrazoiak eman beharko dira, eta berariaz jakinarazi pertsona edo erakunde sustatzaileei. Udalak dagozkion testuak egin aurretik onartzen bada, osoko bilkuran eztabaidatu beharko da, eta idazkaritzak edo kontu-hartzaileak edo biek aldez aurretik txostenak egin behar dituzte.

Bigarren kasua “dagoeneko idatzita dagoen arau-testu bati edo akordio-proposamen bati” buruzkoa da, TAOLen aurreikusitakoaren ildotik (70 bis artikulua). Ekimen horiek udalerrian bizi diren bizilagunen ehuneko hamarrek izenpetu beharko dituzte, gutxienez, 5.000 biztanle baino gehiago dituztenean, edo ehuneko hogeik, biztanle bereko edo gutxiagoko udalerrien kasuan, edo herritar gutxiagok, bi kasuetan, herritarrek parte hartzeko ordenantzetan edo erregelamenduetan hala zehazten bada.

4.3.- HERRITARREN PARTE-HARTZEA UDAL AURREKONTUEN ARLOAN

Udal aurrekontuak egiten hasten denean, udalak kontsulta edo deliberazio publikoko prozesu bat egin beharko du urtero, gastuari buruzko erabaki edo alderdi puntualak definitzeko, eremu materialetan eta une bakoitzean ezartzen den aurrekontu osoaren gaineko ehunekoarekin.

Udalaren diru-sarrerei buruzko erabakiak ezin izango dira eztabaidatu.

Eztabaida-prozesuek ezin izango dute eraginik izan udalak defizitaren, zor publikoaren, gastu-arauaren eta hornitzaileei ordaintzeko batez besteko epearen helburuak betetzean.

Udal erregelamendu organikoan edo, halakorik ezean, udal akordio bidez ezarri behar dira forma, prozedura eta edukia.

4.4.- PARTAIDETZAZKO DELIBERAZIO- PROZESUAK. XEDEA

Herritarren deliberazio prozesu parte-hartzaileak bi helburu ditu:

- a) Herritarren, adituen eta arduradun publikoen artean eztabaida eta argudioen kontrastea sustatzea, politika publikoak formulatzean, erabakiak hartzean edo garrantzi bereziko zerbitzu edo gai publikoak kudeatzean kontuan hartu beharreko iritziak, proposamenak edo ikuspuntuak identifikatu eta azaleratu ahal izateko.
- b) Udal administrazioak edo, hala badagokio, haren sektore publikoko erakundeek aktiboki entzutea eta ikuspegi zabalagoa izatea, eztabaida publiko integratua errazteko eta, horrela, udal gobernuko organoek hartu beharreko erabakiak hartzeko eta garrantzi bereziko gai publikoak kudeatzeko prozesuak hobetzeko, herritarren sentsibiltate desberdinak barne hartuta.

Herritarren eztabaidarako partaidetzazko prozesuak politika publikoen garapenaren edozein unetan hartu ahal izango dira, erabakiak hartzen diren bitartean edo gai publikoen kudeaketaren edozein fasetan, betiere kasu horietan guztietan garrantzi bereziko gaiak ebazten badira.

Ondorio horietarako, garrantzi bereziko kontutzat hartu behar direla zehaztea komeni da. Lege-definizioz ezean, esan daiteke gai horiek ondorioak dituztela sektore-antolamenduan, lurralde-antolamenduan, bizikidetzan, pertsonen arretan, ingurumen-arloan edo zerga-arloan, eta eragina dutela udal politika publikoetan, eta eragina dutela herritarren kopuru handi batean. Era berean, beste faktore batzuk ere kontuan hartu beharko lirateke, hala nola aurrekontuaren eragina edo inbertsioko gastua.

4.5.- PARTAIDETZAZKO DELIBERAZIO-PROZESUAK. DEIALDIA ETA SUSTAPENA

ETELen 76. artikulua araberak, herritarrek eztabaidatzeko partaidetza-prozesu bakoitzerako akordio bat onartuko da (alkatetzaren dekretua), eta akordio horren edukia honako alderdi hauek zehaztu beharko ditu:

- a) Deliberazio-prozesuaren izaera
- b) Eztabaidagai den gaia edo gaiak
- c) Gehieneko parte-hartzaile kopurua
- d) Prozesuan parte hartzen duten pertsonak zein diren eta zein titulutan parte hartzen duten, banaka edo ordezkartan
- e) Prozesuaren gehieneko iraupena
- f) Ondorioak ateratzeko formatua

- g) Gobernu-mailen aldetik prozesuaren zuzendaritzaz arduratzen diren pertsonak
- h) Interesgarritzat jotzen diren beste inguruabar batzuk

Herritarren deliberazio-prozesuan parte hartuko duten pertsonak zehazteko, aipatutako akordioan aurreikusitakoari jarraituko zaio. Horri dagokionez, interesgarria litzateke bertan jasotzea insakulazio- edo zozketa-kasuak sartzeko aukera, baita genero-ikuspegia, adina, aniztasuna eta udal ikuspegi plurala babesten duten beste edozein irizpide bereziki kontuan hartzeko aukera ere, aldagai horien guztien ordezkaritza proportzionatua lortzeko.

Era berean, politika publikoaren xedean adituak diren pertsonak parte hartu ahal izango dute, eta espezialistek defendatutako posizio bakoitzaren oreka-irizpideen arabera hautatuko dira, aldezturik azaleratu diren sentsibilitate edo irizpide desberdinen arabera (ETELen 76.4 artikulua).

Era berean, akordioan sar liteke erregistratuta dauden erakundeak edo elkarteak gonbidatzeko aukera, baldin eta, beren gai-eremua dela-eta, landuko diren politika publikoek, erabakiek edo garrantzi bereziko gaiek bereziki eragiten badiete. Parte hartuko duten erakundeen hautaketa ordezkaritza konbinatuaren irizpidearen arabera egingo da, hala badagokio, zozketaren metodoaren bidez.

Udaleko erregelamendu organikoaren edo ordenantzaren bidez edo osoko bilkuraren erabakiaren bidez arautu ahal izango da partaidetza-prozesu horien ekimena eta garapena (ETELen 77. artikulua).

4.6.- HERRITARREN KONTSULTAK. TIPOLOGIA.

Euskadiko toki erakundeei buruzko Legearen arabera, hiru kontsulta mota bereizten dira:

- a) Herri-kontsultak.
- b) Kontsulta sektorialak edo lurralde-eremu mugatukoak.
- c) Politika publikoei edo garrantzi bereziko erabakiei buruz herritarrek egindako toki-mailako kontsulta irekiak.

Herri-kontsultak: kontsulta-modalitate horien emaitzek eta ondorioek herritar guztiei eragiten diete, hau da, kontsultarako deia egiten den unean udalerrian errolatuta dauden herritarrei. Kontsulta horiek ETELen 80. artikuluan ezarritakoak dira.

Kontsulta sektorialak edo lurralde-eremu mugatukoak: izaera berezia duten eta herritarren zati bati eragiten dioten kontsulta-modalitateak dira, duten izaera sektorialaren arabera, edo, hala badagokio, lurralde-eremu mugatu batean proiektatzen dira, eta eremu hori ezin da identifikatu udalerrri osoarekin. Herritarren kontsulta horiek ETELen 81. artikuluan ezarritakoak dira.

Toki-izaerako herri-kontsulta irekiak, garrantzi bereziko politika edo erabaki publikoei buruzkoak: toki-eskumenekoak soilik diren gaietan politika edo erabaki publiko orokor edo sektorialetan proiektatzen diren kontsulta-modalitateak dira. Gainera, prozedura-berezitasunak eskaintzen dituzte, hau da, bozketa gehienez ere hamabost egunez egin

daiteke, jarraian edo txandaka, eta, beraz, izaera irekia dute. Herritarren kontsulta horiek Euskadiko Toki Erakundeei buruzko Legearen 82¹². artikuluan ezarritakoak dira.

EAEko Justizia Auzitegi Nagusiak, 2018ko maiatzaren 2ko epaian, onartu egin du Basauriko Udalak aurkeztutako apelazio-errekurtsoa, Administrazioarekiko Auzien Epaitegiak kontsultaren onarpenari buruz emandako epaiaren aurkakoa, Estatuko Gobernuaren baimenik behar izan gabe, herritar guztiek Berritzeko Plan Bereziari buruz duten iritzia ezagutzeko. Plan horrek, ordea, biztanleriaren eta lurraldearen zati oso txiki bati eragiten dio.

Auzitegiak adierazi duenez, ETELen 82. artikuluko herritarren kontsultetan, 80. artikuluko herri-kontsultetan ez bezala, ez da gehiengo absolutuko quorum hori eskatzen, eta prozedura malguagoa eta laxoagoa da; osoko bilkuraren erabaki egokiaren bidez, gehienez ere segidako edo txandakako hamabost egunera arte proiektatu daitekeen botoak jasotzea, eta paperean edo sistema telematikoaren bidez egin ahal izango den bozketa.

“Herri-kontsultak” egokiagoak dira udal eskumen propioa eta toki-izaerako gaietarako, garrantzi berezia baitute auzo-erkidego osorako, eta parte hartzeko tresna 82 garrantzi bereziko gaietarako buruzko kontsultetarako, gai horiek herritarren zati batentzat bakarrik interesgarriak diren gaiak jorratu gabe, eragin txikia eta intentsitate txikiagokoa dakartenean, dela gaigatik, dela biztanleriaren sektore batzuetan beste batzuek eragin txikia izateagatik, kontsulta hauteskunde kidego osoari egin arren.

Auzotar guztien parte-hartzean bakarrik ezin da oinarritu herri-kontsultaren prozedurara jotzeko eskakizuna, eta, gainera, kontzeptu juridiko zehaztugabea txertatu behar da, “auzo-komunitatearen interesentzat garrantzi berezia duena”.

4.7.- HERRI-KONTSULTAK

Toki-araubidearen oinarritzko legeriarekin bat etorriz, alkateek, osoko bilkuraren gehiengo osoz eta Estatuko Gobernuaren baimenarekin adostu ondoren, herri-kontsultaren mende jarri ahal izango dituzte auzo-erkidegoaren interesetarako garrantzi berezia duten udal eskumeneko eta toki-izaerako gaiak, toki-araubidearen oinarritzko legerian debekatutako eremuei buruzkoak izan ezik.

Herri-kontsultaren mende jartzea prozedurari, betekizunei eta bermeei dagokienez gauzatuko da, ETELen, UAOen eta, hala badagokio, erregelamendu bidez ezartzen denaren arabera.

Mota horretako kontsulten deialdia alkateak egingo du, aldez aurretik osoko bilkurak erabakia hartuta. Erabaki horretan, gutxienez, honako hauek jasoko dira: kontsultarako aurkeztu den xedapenaren edo politika edo erabaki publikoaren testu osoa, kontsultarako

¹² Estatuko Administrazioak eta Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak osatutako Aldebiko Lankidetzak Batzordearen akordioa, 2017ko urtarrilaren 11koa (2017ko otsailaren 17ko EHAAren argitaratu zen, Araubide Juridikoaren sailburuordearen 2017ko urtarrilaren 12ko ebazpenaren bidez). Akordio horren arabera, bi alderdiek adosten dute ETELen 82. artikuluen aplikazioa mugatu egin behar dela, kasu honetan, 81. artikuluan aipatzen diren udal-kontsultei dagokienez, hau da, sektore-kontsultei edo lurralde-eremu mugatuko kontsultei dagokienez, eta, beraz, baztertu egiten dute 81. eta 82. artikuluetan xedatutakoa aplikatzea lurralde-eremu jakin batean sufragio aktiborako eskubidea aitortuta duten herritar guztiak barne hartzen dituzten kontsultei, hau da, eremu horretako hauteskunde-kidegoari.

aurkezten den galdera edo galderak, eta kontsulta noiz egin behar den, deialdia dagokion lurralde historikoko aldizkari ofizialean argitaratu eta hurrengo laurogeita hamar egunetik urtebetera bitartean.

ETELen 80.5 apartatuak aurreikusten badu ere, salbuespen gisa, gutxienez 16 urte dituzten adingabeek eta atzerriko egoiliarrek herri-konsultetan parte hartu ahal izatea, Estatuaren eta EAEn arteko Bitariko Lankidetzaren Batzordearen 2017ko urtarrilaren 11ko akordioak adierazten du atal hori sektorekako edo lurralde-eremu mugatuko kontsultei buruzkoa dela interpretatu behar dela (81. irudia).

TAOL aldatzen ez den bitartean (69.2 artikulua), herri-konsulten emaitzak ez dira lotesleak izango udal gobernu organoentzat, baina horrek ez du eragozten udal taldeek, kontsulta hori onartzeko erabakian, emaitza horiek onartzeko edo ez onartzeko borondatea adieraztea, hala badagokio, horretarako egiten den azken bozketan.

[Ikusi Euskadin egindako herri-galdeketa ofizialak](#)

4.8.- KONTSULTA SEKTORIALAK EDO LURRALDE EREMU MUGATUKOAK

Udalerriek herritarren zati bati bakarrik eragiten dioten kontsulta bereziak egin ahal izango dituzte, aztertu beharreko gai sektorialaren arabera edo, hala badagokio, kontsulta horiek hedatzen diren lurralde-eremuaren arabera.

Kontsulta sektorialtzat hartzen da arazo jakin bati buruz hedatzen dena eta herritarren zati bati edo udalerrian bizi direnen zati bati bakarrik eragiten diona.

Lurralde-konsultatzat hartzen da udalerriaren zati baten gainean hedatzen dena, dela auzo baten gainean, dela toki-erakunde txiki baten gainean, dela udal barruti baten gainean.

Kontsulta horiek deitzea alkatearen eskumena izango da, osoko bilkurak gehiengo osoz onartu ondoren.

Kontsulta horietan, gaiaren arabera eta erregelamendu organikoetan ezarritakoaren arabera, udalerrian errolatutako atzerriarrek eta 16 urtetik gorako pertsonak parte hartu ahal izango dute. Kasu horretan, boto-emaileen errola udal eroldarekin osatuko da, eta udaleko idazkaritzak izango du egokitzapen hori egiteko eskumena.

Nolanahi ere, bermatu beharko da prozesu horietan aniztasun politikoaren eta inpartzialtasunaren printzipioak errespetatzen direla, baita boto-eskubideen erabateko babesa ere, berdintasun-baldintzetan. Alkatetzaren eskumena izango da printzipio horiek erabat errespetatzen direla zaintzea eta prozesu horiek behar bezala gauzatzen direla bermatzeko baliabide guztiak jartzea.

Prozesu horietako boto-sistemari buruzko erabakia (papera edo sistema elektronikoa) tokiko erakundeak (alkatetzak) hartuko du, eta bere biztanleriaren eta eremuaren ezaugarriak kontuan hartuta ebatziko du, parte hartzeko eskubidea duen pertsona orok behar besteko bermeekin egin ahal izatea erraztuz.

ETELek ezer adierazten ez duen arren, ulertu behar da konsulten emaitzak ez direla inola ere lotesleak izango tokiko gobernuarentzat (TAOLen 69.2 artikulua). Hala ere, azken erabakia kontsulta irekiaren emaitzetatik aldentzen bada, berariaz arrazoitu beharko

dira akordio hori justifikatzen duten arrazoiak. Nolanahi ere, udal taldeek, kontsulta hori onartzeko erabakian, emaitza horiek onartzeko edo ez onartzeko borondatea adierazi ahal izango dute, hala badagokio, horretarako egingo den azken bozketan.

4.9.- POLITIKA EDO ERABAKI PUBLIKOEI BURUZKO KONTSULTA IREKIAK

Politika edo erabaki publikoei buruz herritarrek egiten dituzten kontsulta irekien modalitateak dira politika edo erabaki publiko orokor edo sektorialetan proiektatzen direnak, toki-eskumenekoak soilik diren gaitan, eta ez dute eragin orokor aski garrantzitsurik herri-kontsulta bat egiteko beharra planteatzeko. Haien ezaugarri bereizgarria da prozedura-berezitasun batzuk eskaintzen dituztela, hau da, bozketa gehienez ere hamabost egunez egin daitekeela, jarraian edo txandaka, eta, beraz, izaera irekia dutela. Herritarren kontsulta horiek Konstituzioaren 82. artikuluan ezarritakoak dira.

Kontsulta-modalitate honetako botoak gehienez segidako edo txandakako hamabost egunetan jaso ahal izango dira, osoko bilkuraren erabaki arrazoituaren arabera.

Kontsulta horietan, gaiaren arabera, udalerrian erroldatutako atzerritarrek eta 16 urtetik gorako pertsonak parte hartu ahal izango dute. Kasu horretan, hautesleen errolda udal erroldarekin osatuko da, eta Idazkaritza Nagusiak izango du egokitzapen hori egiteko eskumena.

Kontsultaren xede den gaia udalerrien eskumeneko politika publiko, erabaki edo gaitara mugatuko da. Ezin izango da diru sarrera publikoekin lotutako alderdiei buruzko kontsultarik egin, tokiko zergei buruzko udal eskumeneko alderdiei buruzkoak ez badira.

Kontsulta horiek jendaurreko informazio-aldietan planteatu ahal izango dira, ordenantzak eta erregelamenduak onartzeko prozesuetan.

Bozketa, zenbaketa eta prozesuaren kontrola, baita izaera teknikoko beste alderdi batzuk ere, erregelamendu organikoan, ordenantzan edo, halakorik ezean, osoko bilkuraren erabakian ezarritakoaren arabera arautuko dira.

Kontsulten emaitzak ez dira inola ere lotesleak izango tokiko gobernuarentzat. Hala ere, azken erabakia kontsulta irekiaren emaitzetatik aldentzen bada, berariaz arrazoitu beharko dira akordio hori justifikatzen duten arrazoiak. Nolanahi ere, udal taldeek, aipatutako kontsulta onartzeko erabakian, emaitza horiek onartzeko edo ez onartzeko borondatea adierazi ahal izango dute, hala badagokio, horretarako egingo den azken bozketan.

4.10.- KONTSULTAK SUSTATZEKO EKIMEN INSTITUZIONALA

Udal erregelamendu organikoaren bidez edo, hala badagokio, osoko bilkuraren erabakiaren bidez arautu daiteke herritarren kontsultak sustatzeko ekimen instituzionala.

Ekimen hori alkatetzari edo udaleko talde politikoei egokitu dakieke, eta udalerrirako, pertsona-talde jakin batentzat edo lurralde jakin baterako garrantzi berezia duten gaiak izan beharko dituzte xede.

Kontsultarako proposamenarekin edo proposamenarekin batera, agiri hauek aurkeztu behar dira:

- a) Galderaren edo galderen testu zehatza, baita, hala badagokio, egiten diren alternatibena edo proposamenena ere.
- b) Kontsultaren egokitasuna, komenigarritasuna eta garrantzi berezia justifikatzen duten arrazoen azalpen-memoria.
- c) Kontsulta egiteko eskumen-, pertsona- edo lurralde-eremua.

Azaldutako dokumentazioa aurkeztu ondoren, Udaleko Idazkaritzak dagokion herri-kontsultaren modalitatea kalifikatu beharko luke, dagokion araubide juridikoa aplikatzeko.

Osoko bilkuraren eskumena izango da erakunde-kontsultarako ekimenaren proposamena onartzea.

4.11.- KONTSULTAK SUSTATZEKO HERRITARREN EKIMENA

Herri-kontsultak (ETELen 80. artikulua) udalerrian erroldatutako herritarren ehuneko hamarrek sinatu beharko dituzte, gutxienez, udalerria 5.000 biztanletik gorakoa bada, eta ehuneko hogeik, biztanle bereko edo gutxiagoko udalerriak badira (ETELen 80.4 artikulua). Kasu horretan, udalak tramitazio prozedura irekiko eta zehaztuko du.

ETELen 81. eta 82. artikuluetan araututako herritarren kontsultetan, gutxieneko sinadura-kopurua kontsultaren lurralde-eremuak edo sektore-eremuak eragindako pertsonen ehuneko hamar edo ehuneko hogeik izango da, gutxienez, eta, hala badagokio, atzerriko egoiliarak eta 16 urtetik gorakoak barne hartuko dira.

Komeni da sinadura-agiriak entregatzen direnetik gehienez ere 90 egun naturaleko epea ezartzea.

Osoko bilkurari dagokio kontsulta egitea onartzea.

5.- FUNTZIONAMENDU ELEKTRONIKOA (DIGITALA)

5.1.- ARAUDIA ETA APLIKAZIO EREMU SUBJEKTIBOA

Gai horren erregulazioa, funtsean, APAPELen eta SPAJLn dago, eta, kontratazio publikoari dagokionez, SPKLn (hamabosgarren xedapen gehigarria).

Era berean, 2021eko martxoaren 30eko 203/2021 Errege Dekretua aplikatu beharko da, zeinaren bidez onartzen baita sektore publikoak bitarteko elektronikoen bidez jarduteko eta funtzionatzeko erregelamendua, zeinak aurreko legeetan xedatutakoa garatzen baitu eta 2018ko irailaren 7ko 1112/2018 Errege Dekretua, sektore publikoko webguneen eta gailu mugikorretarako aplikazioen irisgarritasunari buruzkoa.

Gainera, hala badagokio, kontuan hartu beharko dira bai aplikagarria den araudi autonomikoa (5/2022 Legea, ekainaren 23koa, Euskal Autonomia Erkidegoko dokumentu

kudeaketa integralari eta dokumentu ondareari buruzkoa, eta 3/2022 Legea, maiatzaren 12koa, euskal sektore publikoari buruzkoa), bai udal-erregelamendu eta -ordenantzetan xedatutakoa..

APAPEL 2016ko urriaren 2tik dago indarrean. Hala ere, ahalordeen erregistro elektronikoari, erregistro elektronikoari, enplegatu publiko gaituen erregistroari, administrazioaren irispide puntu orokor elektronikoari eta artxibo elektroniko bakarrari buruzko aurreikuspenek 2020ko urriaren 2tik aurrera izango dituzte ondorioak.

Araudi hori udalari eta haren sektore publiko instituzionalari aplikatuko zaie. Hala ere, merkataritza-sozietateei eta lotutako edo mendeko zuzenbide pribatuko beste erakunde batzuei aplikatzekoa izango zaie administrazio-ahalak baliatzen dituztenean eta udal legeriak edo araudiak zehazten dituen edukietan.

Adimen artifizialaren arloan, honako arau hau aplikatu beharko da: 2024/1689 (EB) Erregelamendua, Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2024ko ekainaren 13koa, adimen artifizialaren arloko arau bateratuak ezartzen dituen eta 300/2008 (EE), 167/2013 (EB), 168/2013 (EB), 2018/858 (EB), 2018/1139 (EB) eta 2019/2144 (EB) Erregelamenduak eta 2014/90/EB, 2016/797 (EB) eta 2020/1828 (EB) Zuzentarauak aldatzen dituen.

5.2.- TOKI ERAKUNDEAREKIN HARREMAN ELEKTRONIKOAK IZATERA BEHARTUTA DAUDEN SUBJEKTUAK

Administrazio-prozedura baten edozein izapide egiteko, udal administrazioarekin bitarteko elektronikoen bidez harremanetan jartzeko betebeharra izango dute, gutxienez, subjektu hauek:

- a) Pertsona juridikoak (enpresak)
- b) Nortasun juridikorik gabeko erakundeak (jabeen erkidegoak, elkarteak, etab.)
- c) Elkargoko kide izatea eskatzen duen lanbide-jardueraren bat egiten dutenak, jarduera profesional hori gauzatzean administrazio publikoekin egiten dituzten izapide eta jarduketetarako (abokatuak, ingeniariak edo arkitektoak). Nolanahi ere, talde horren barruan sartuko dira notarioak eta jabetza- eta merkataritza-erregistratzaileak
- d) Administrazioarekin harreman elektronikoak izatera behartuta dagoen interesdun bat ordezkatzeko dutenek
- e) Toki administrazioa langileak, enplegatu publiko izateagatik egiten dituzten izapide eta jarduketetarako, erregelamenduz ezartzen den moduan
- f) Gainera, toki-administrazioak haiekin harremanak bitarteko elektronikoen bidez izateko betebeharra ezarri ahal izango du prozedura jakin batzuetarako eta pertsona fisikoen zenbait kolektiborentzat, baldin eta, gaitasun ekonomiko, tekniko, dedikazio profesional edo beste arrazoi batzuegatik, egiaztatuta geratzen bada beharrezko bitarteko elektronikoak eskura dituztela. Adibidez, enplegatu publiko izateko hautaketa-prozesuetan parte hartzeko, aldi baterako langileen lan-poltsekin lotutako izapideetan parte hartzeko, diru-laguntzak kudeatzeko, etab.

Aurreko kasuez gain, EAEko legeriak bitarteko elektronikoen bidezko harremanak izatera behartuta dauden subjektu berriak ezar ditzake euskal sektore publikoaren eremuan.

Bestalde, oro har, herritarrek eskubidea dute toki-administrazioarekin harremanak izateko, bai elektronikoki, bai aurrez aurre.

Pertsona fisikoek eskubidea dute, une oro, toki erakundearekin bitarteko elektronikoen bidez komunikatzen diren ala ez aukeratzeko, salbu eta bitarteko elektronikoen bidez harremanak izatera behartuta badaude, eta edozein unetan komunikatzeko aukeratutako bitartekoa aldatu ahal izango dute.

Nolanahi ere, administrazio publikoek, beren eskumenak baliatzean, bitarteko elektronikoen bidez izan beharko dituzte harremanak beren artean eta beren organoekin, organismo publikoekin eta lotutako edo mendeko entitateekin. Betebehar hori bera aplikatuko zaie administrazioei lotutako edo haien mendeko zuzenbide pribatuko erakundeei, administrazio-ahalak baliatuz jarduten dutenean.

5.3.-TOKIKO HAUTETSIEN BETEBEHARRAK KUDEAKETA ELEKTRONIKOARI DAGOKIONEZ

Hautetsiek eskubidea dute beren korporazioko kide den toki erakundearekin harreman elektronikoa izateko, baina ez daude APAPELen jasotako behartuta dauden subjektuen artean. Hala ere, betebehar hori dagokion tokiko araudiaren bidez edo legezko xedapen baten bidez ezar daiteke.

Udal-informaziorako zuzeneko sarbidea, baimenduta dagoela egiaztatu beharrik gabe, AJAren 15. artikuluan arautzen da, baina kontuan hartu behar da administrazio-espeditatearen berezko dokumentuak formatu elektronikoan jasoko direla; beraz, edukia eskuratzeko, nahikoa izango da kargu hautetsiek dokumentu horiek korporazioak duen dokumentuak kudeatzeko plataformaren bidez kontsultatzea; plataforma horrek erabiltzaile-esleipenaren eta pasahitzaren bidezko identifikazioa eskatzen du.

Nolanahi ere, hautetsiek isilpean gorde beharko dituzte beren lana egiteko ematen zaizkien informazioak, eta karguaren ondorioz eskuratzen duten informazioaren konfidentzialtasuna errespetatu beharko dute, toki-erakundearen edo hirugarrenen interesei kalte egin diezaiekeen publizitaterik eman gabe.

5.4.- UDAL ORGANO ESKUDUNAK

Arlo honetako eskumenen banaketa honako hau da:

a) Osoko bilkura.

Osoko bilkuraren eskumena da administrazio digitalari edo elektronikoari buruzko ordenantza eta horren aldaketak onartzea, baita araugintzako eta plangintza estrategikoko tresna guztiak ere.

b) Alkatetza.

Alkatetzari dagozkio administrazio elektronikoaren arloko gainerako eskumenak, eta, bereziki:

- 1.- Prozedura elektronikoa ezartzeko prozesuak bultzatzea eta zuzentzea.
- 2.-Udal administrazioaren antolaketa eta funtzionamendua egokitzeko beharrezko neurriak hartzea.
- 3.-Egoitza elektronikoa eta erregistro elektroniko orokorra sortzea.
- 4.-Segurtasunari eta elkarreragingarritasunari buruzko arauditik eratorritako dokumentuak onartzea, eta, hala badagokio, datuak babesteko ordezkariaren figura eta zeregin horiek koordinatzeaz arduratzen diren organoen Udaleko Segurtasun Batzordea sortzea.
- 5.-Behar diren neurriak hartzea identifikazio eta sinadura elektronikoko sistemei dagokienez.
- 6.-Dokumentuak kudeatzeko eta artxibo elektronikorako politikari buruzko arauak onartzea.
- 7.-Berariaz esleituta dituen edo osoko bilkuraren berariazko eskumena ez diren beste gai batzuei buruzko ebazpen egokiak ematea.

5.5.-HERRITARREN ESKUBIDEAK ETA BALIABIDE ELEKTRONIKOAK ERABILTZEKO LAGUNTZA

Herritarrek (ez bakarrik prozeduran interesa dutenek) honako eskubide hauek dituzte:

- a)Udalarekin bitarteko elektronikoen bidez harremanak izateko eskubidea, eta une oro udalarekin bitarteko elektronikoen bidez harremana duten ala ez aukeratzekoa, eta edozein unetan aukera hori aldatzekoa udalarekin harreman elektronikoak izatera behartuta ez dauden pertsona fisikoen kasuan.
- b) Administrazio-informazioa, erregistroak eta artxiboak bitarteko elektronikoen bidez eskuratzeko eskubidea.
- c)Jatorrizko dokumenturik ez aurkezteko eskubidea, salbu eta, salbuespenez, araudiak kontrakoa ezartzen badu. Kasu horretan, jatorrizko dokumentuen benetako kopia lortzeko eskubidea izango dute.
- d) Prozedurarako benetan beharrezkoak ez diren datuak eta dokumentuak ez aurkezteko eskubidea, dagoeneko administrazioaren esku badaude edo administrazioak egin baditu. Auzitegi Gorenaren urtarilaren 12ko 7/2023 epaiak adierazi zuen, interesdunak berariaz aurka egiten ez badio, ezin zaiola eskatu eskaeraren oinarri diren dokumentuak aurkezteko, dokumentu horiek dagoeneko Administrazioen esku daudenean edo haiek egin dituztenean, eta horiek dagokion administrazioari eskatu behar dizkiotela interkonexio telematikoaren bidez.
- e)Identifikaziorako eta sinadura elektronikorako bitartekoak lortzeko eta erabiltzeko eskubidea.
- f) Datu pertsonalak babesteko eskubidea, eta, bereziki, fitxategi, sistema eta aplikazioetan agertzen diren datuen segurtasuna eta konfidentzialtasuna bermatzeko eskubidea.

- g) Bitarteko elektronikoen bidez ordaintzeko.
- h) Toki-erakundeak baliabide elektronikoak erabiltzeko laguntza jasotzeko eskubidea. Laguntza horren barruan egongo dira, nolanahi ere, identifikazioari eta sinadura elektronikoari, erregistro elektroniko orokorraren bidez eskabideak aurkezteari eta benetako kopiak lortzeari buruzko zerbitzuak.

Interesdun horietakoren batek ez baditu behar diren bitarteko elektronikoak, funtzionario publiko batek baliozkotasunez egin ahal izango du identifikazioa edo sinadura elektronikoa administrazio-prozeduran, horretarako duen sinadura elektronikoko sistema erabiliz. Kasu horretan, beharrezkoa izango da beharrezko bitarteko elektronikorik ez duen interesduna funtzionarioaren aurrean identifikatzea eta jarduketa horretarako berariazko baimena ematea, eta hori jasota geratu beharko da desadostasun edo auzi kasuetarako.

Ondorio horietarako, erregistro bat sortu beharko da, elkarreragingarria eta gainerako administrazioetakoekin konektatua; erregistro horretan, gutxienez, erregistroen arloan laguntza-zerbitzuak ematen dituzten identifikazio edo sinadura elektronikorako gaitutako funtzionarioak jaso beharko dira.

Eskubide horiek ez diete kalterik egingo APAPELen 53. artikuluan administrazio-prozedurako interesdunei aitortzen zaizkienei.

5.6.- ZERBITZU PUBLIKO DIGITALIZATUAK

Toki-erakundeek mekanismo digitalak ezartzea helburu duten planak egin beharko dituzte, herritarrek eta enpresek zerbitzu publikoetarako irisgarritasuna izan dezaten, zerbitzu horiek ematean informazioaren eta komunikazioaren teknologien erabilera sustatuz (TAOLen 70 quater artikulua).

Era berean, interneteko atari bat sortu eta mantendu beharko dute, bizilagunei informazioa emateko eta zerbitzu publiko digitalizatueta sartzeko, baldin eta hala erabakitzen bada. Atari horrek haien eta toki-administrazioaren arteko komunikazio-plataforma teknologiko gisa jardungo du, zerbitzu publikoen digitalizazio progresiboa sustatzeko.

Atari horretan, horretarako egokitzat jotzen duten informazioa argitaratu beharko dute, eta, hala badagokio, baita ataritik edo esteketatik eskura daitezkeen zerbitzu publikoen zerrenda ere, lurraldean eskuragarri dauden zerbitzu publikoetarako sarbideari buruzko informazioari dagokionez, autonomia-erkidegoko araudiak xedatzen duen moduan.

20.000 biztanletik beherako udalerrien kasuan, zerbitzuak beren espezialitateei dagozkien egokitzapenekin eta ezarpen-epeekin emango dira, autonomia-erkidegoko legeriak zehaztutako baldintzetan.

5.7.- KUDEAKETA ELEKTRONIKOA. INFORMAZIO-SISTEMAK

Kudeaketa elektronikoaren (digitalaren) helburua da toki-erakundeak bere eskumeneko gai publikoak kudeatu ahal izatea. Honako informazio-sistema hauek osatzen dute:

- a)Egoitza elektronikoa: herritarrentzat eskuragarri dagoen helbide elektronikoa da, udalarekin harreman elektronikoak ezartzeko eta haren administrazio elektronikoko sistemaren funtzionamenduari buruzko informazioa lortzeko sarbide-puntua dena.

Egoitza elektronikoaren barruan prozeduren katalogoa, erregistro elektronikoa eta herritarren karpeta egongo dira.

- b) Espedienteen kudeatzailea: espediente eta dokumentu guztiak sartzen dira, izapidetzen diren bitartean, artxibatu edo, hala badagokio, ezabatu arte.
- c) Artxibo elektronikoa: amaitutako prozedurei dagozkien espedienteak eta dokumentuak elektronikoki bakarrik artxibatzeke aukera ematen du.
- d) Ahalordeen erregistro elektronikoa: aukera ematen du pertsonak administrazioaren aurrean beste batzuk ordezkari ditzaketela egiaztatzen duten dokumentuak gordetzeko, baita zer prozeduratan ere.
- e) Gaitutako funtzionarioen erregistroa: bitarteko elektronikorik ez duten pertsona fisikoen izenean identifikatu, elektronikoki sinatu edo eskabideak aurkez ditzaketen funtzionarioak jasotzen dituen sistema.

5.8.- EGOITZA ELEKTRONIKOA

Egoitza elektronikoa alkatetzaren ebazpen bidez sortuko da, eta bertan bermatu beharko da, nolatan ere, haren organo titularren identifikazioa, baita iradokizunak eta kexak egiteko eskuragarri dauden bitartekoak ere. Egoitza elektronikoaren eta egoitza horren bidez egindako komunikazioen erabateko segurtasuna ere bermatu beharko da.

Egoitza elektronikoa ez da udalaren webgunearekin nahastu behar.

5.9.- ERREGISTRO ELEKTRONIKOA

Udalak erregistro elektronikoa orokor bat izango du, bertan aurkezten diren dokumentu guztien sarrera-idazpenak egiteko eta beste organo edo partikular batzuei zuzendutako dokumentu ofizialen irteera-idazpenak egiteko.

Erregistro elektronikoa orokorra sortzeko ebazpenean, hura kudeatzeko ardura duen organoa edo unitatea zehaztu beharko da, baita data eta ordu ofiziala eta baliogabetzat jotako egunak ere, eta lurralde historikoko aldizkari ofizialean argitaratu beharko da, eta haren testu osoa egoitza elektronikoan kontsultatzeko moduan egon beharko da.

Erregistro elektronikoa orokorra administrazio publiko guztien artean erregistro-idazpen elektronikoak trukatzeko aukera ematen duten sistemekin konektatuta egongo da eta elkarreragingarria izango da.

5.10.- AHALORDEEN ERREGISTROA

Udalak ahalordeen erregistro orokor bat izango du, gainerako administrazio publikoetakoekin elkarreragiteko modukoa, eta bertan inskribatu beharko dira, gutxienez, "apud acta" emandakoak, aurrez aurre edo elektronikoki, baita administrazio-prozedura batean interesdun denak ahalordea askiestea ere, ordezkari baten alde, administrazio publikoen aurrean jarduteko.

5.11-ESPEDIENTE ELEKTRONIKOA

Espediente elektronikoa osatzen duten dokumentu elektroniko guztiek, informazioa testuinguruan kokatzen duten metadatuak eta inolako dokumenturik falta ez dela ziurtatu behar duen sinatutako aurkibide elektroniko batek osatuko dute.

Espediente elektronikoa, administrazio-dokumentu elektronikoez gain, paperezko euskarriko dokumentuen kopia digital sinpleak (kopiak diren dokumentuen digitalizazioa) edo benetako kopia digitalek (jatorrizko dokumentuen digitalizazioa) edo aurrez aurre egindako jakinarazpenen froga digitalizatuek osa dezakete. Modu presentzialean aurkeztutako dokumentuak erregistroen gaitan laguntzeko bulegoan digitalizatu behar dira, eta espediente elektronikoan sartu.

5.12-ARTXIBO ELEKTRONIKOA

Udalek eta haien sektore publiko instituzionalak artxibo elektroniko bakarra izan beharko dute, amaitutako prozedurei dagozkien dokumentu elektronikoak eta administrazio-prozedura batetik kanpo sortutako froga-balioa duten dokumentu guztiak biltegitratzeko sistema gisa. Era berean, langile kualifikatuak eta behar diren bitartekoak izan beharko dituzte artxibo-zerbitzuak DBLOren arabera emateko.

Ondorio horietarako, bitartekoak mankomunatu ahal izango dira beste udal-entitate edo udalaz gaindiko entitate batzuekin, baldin eta haien dokumentu-funtsak behar bezala berezita, identifikatuta eta testuinguruan kokatuta geratzen badira.

Udal artxibo elektronikoak bete behar dituen arauak:

- a) Oro har, administrazio-jarduketan erabiltzen diren dokumentu guztiak bitarteko elektronikoen bidez biltegitratuko dira.
- b) Dokumentu elektronikoak mota horretako euskarrietan gorde beharko dira beti, bai dokumentua sortu zeneko formatu berean, bai hura erreproduzitzeko beharrezkoa den informazioaren identitatea eta osotasuna ziurtatzen duen beste edozein formatutan. Nolanahi ere, datuak beste formatu eta euskarri batzuetara lekualdatzeko aukera ziurtatuko da, hainbat aplikaziotatik sarbidea bermatzeko.
- c) Dokumentuak biltegitratzeko bitartekoak edo euskarriak segurtasun-neurriak izan beharko dituzte, segurtasun eskema nazionalean aurreikusitakoaren arabera, biltegitratutako dokumentuen osotasuna, benetakotasuna, konfidentzialtasuna, kalitatea, babesa eta kontserbazioa bermatzeko.

Dokumentu elektronikoak ezabatzeko, baimena behar da, aplikatu beharreko araudiaren arabera. Administrazio publiko bakoitzak arautuko ditu espedientearen parte diren dokumentu elektronikoak kontserbatzeko gutxieneko aldiak.

Euskal Autonomia Erkidegoko dokumentazioaren baloraziorako, aukeraketarako eta dokumentaziora jotzeko batzordearen eginkizunen artean dago toki-erakundeek aurkeztutako serieen eta dokumentuen kontserbazio- eta irispide-egutegien proposamenak aztertzea eta baliozkotzea, eta guztiz edo partzialki kontserbatuko edo ezabatuko diren dokumentuak zehaztea.

Kargu publikodunen dokumentuek titulartasun publikoko gainerako dokumentuen tratamendu bera izango dute, eta, kargua utzi ondoren, artxibo-sisteman entregatu beharko

dituzte beren esku dauden titulartasun publikoko dokumentuak, edo, karguan haien ondorengo denari transmititu behar bazaizkio, eskualdatzearen akta egingo da (5/2022 Legearen 8. artikulua).

5.13.-IDENTIFIKAZIO ETA SINADURA ELEKTRONIKOKO SISTEMAK

Oro har, administrazio publikoen aurreko identifikazio elektronikoa 2 sistema motaren bidez egin daiteke:

- a) Ziurtagiri elektronikoetan oinarritutako sistemak, egiaztatutako ziurtapen-erakundeetatik datozenak eta, identifikazioaz gain, elektronikoki sinatzeko aukera ematen dutenak.
- b) Erabiltzailean eta pasahitzean oinarritutako gako itunduko sistemak, erabiltzailea aurretik erregistratuta egotea eskatzen dutenak. Identifikatzeko aukera ematen dute, baina ez elektronikoki sinatzekoa

Toki-erakundeak dituen identifikazio eta sinadura elektronikoko sistemak eta herritarrei dagozkienak bereizi behar ditugu.

a) Toki-erakundea

Toki-erakundea identifikatu ahal izango da ziurtagiri elektroniko aitortu edo kualifikatu batean oinarritutako zigilu elektronikoko sistemak erabiliz, aplikatu beharreko araudian ezarritakoaren arabera (sinadura elektronikoa buruzko Europako erregelamendua).

Zigilu elektronikoko ziurtagiri kualifikatuak, ahal dela, toki-erakundeko organoei eman beharko zaizkie; nolanahi ere, udalak ziurtagiri kualifikatu bat izan dezake bere izenean.

Egiaztapen-kode seguruko sistemak ere sortu ahal izango dira, toki-erakundeak modu automatizatuan sinatu ahal izateko. Administrazio-jardun automatizatuak da administrazio publiko batek administrazio-prozedura baten esparruan bitarteko elektronikoen bidez osorik egindako edozein egintza edo jarduketa, enplegatu publiko batek zuzenean esku hartu ez badu.

Toki-erakundeak ziurtagiri elektroniko edo kualifikatu batean oinarritutako identifikazio-sistemak eta sinadura elektroniko aurreratuko sistemak eman beharko dizkie administrazio-organismoetako titularrei eta langileei, egin beharreko jarduketek eskatzen duten segurtasun-maila kontuan hartuta.

Horri dagokionez, toki-erakundearen, organismoaren, organismo publikoaren edo zuzenbide publikoko entitatearen jardura, bitarteko elektronikoa erabiltzen dituztenean, organismoaren titularraren edo enplegatu publikoaren sinadura elektronikoa bidez egingo da.

b) Herritarrek

Herritarrek beren burua elektronikoki identifikatu eta sinatu ahal izango dute toki-erakundearen aurrean, egoitza elektronikoan iragarritako sistema bat erabiliz. Sistema horrek erabiltzaile gisa alde aurretik erregistro bat izan beharko du, nortasuna behar bezala bermatu ahal izateko. Horretarako, egoitza elektronikoan iragarritako identifikazio eta sinadura elektronikoko sistemak onartu beharko dira.

APAPELen xedatutakoaren arabera, nahikoa da identifikatzea administrazioaren aurrean jarduketa gehienak egiteko, eta sinadura eskatuko da soilik eskabideak, erantzukizunpeko adierazpenak edo komunikazioak aurkezteko, errekursoak jartzeko edo atzera egin eta eskubideei uko egiteko; beraz, ez da bidezkoa sinadura oro har ezartzea.

Dokumentazioa aurrez aurre aurkezten duten pertsonen identifikazioa nortasun-agiri nazionala edo dokumentu baliokidea erakutsiz egin behar da, eskaneatu edo kopiak gorde beharrik gabe; izan ere, egiaztapen-bitarteko elektronikoko elkarreragingarriak erabili behar dira, seguruagoak eta datuen babesa errespetatzen dutenak.

5.14.- DATUEN BITARTEKARITZARAKO PLATAFORMAK. ELKARRERAGINGARRITASUNA

Datuen bitartekaritzarako plataformen bidez, administrazio batek beste baten esku dauden datuak eta dokumentuak eskuratu ahal izango ditu, transmisioaren data eta ordua jasota, baita kontsultan aipatzen den administrazio-prozedura, izapidea edo jarduera ere.

Transmisioak, automatikoki, jasota utziko du helarazitako datuetan jasotako egitate, egintza edota erabakiak jatorrizko espedientean edo artxiboan jasotako informazioaren isla direla. Era berean, plataforma horiek erabiltzean, jasota geratuko da organo edo organismo lagatzaileak datuak edo dokumentuak eskuratu dituela organo, organismo publiko edo zuzenbide publikoko entitate lagatzailearen fitxategietan.

Administrazioen arteko informazio-transmisioan, jasota utzi beharko da zer helburutarako eskatzen duen administrazio lagapen-hartzaileak informazioa edo dokumentua, baita, hala badagokio, hura lortzeko esku har dezakeen funtzionarioaren identifikazioa ere. Hala ere, beti ez da beharrezkoa izango funtzionario baten esku-hartzea, datuak modu automatizatuan lagatzea aurreikusita baitago.

Interesdunak adierazi ondoren noiz eta zein administraziotan aurkeztu zuen dokumentua, prozedurari aplika dakizkiokeen arauetan eskatzen ez diren datuak eta dokumentuak ez aurkezteko eskubidearen eraginkortasuna eta bermea, edo, edozein administrazio publikoren esku badaude, sare korporatiboak erabiliz modu elektronikoa jaso behar izatea eskatzen du, eta, beharrezkoa izanez gero, datuen bitartekaritzarako plataformak edo antzeko beste sistema batzuk kontsultatzea.

Edozein administrazio publikoren edo sektore publikoko erakunderen datuen bitartekaritza-plataformak edo sistema elektronikoko baliokideak Estatuko Administrazio Orokorraren bitartekaritza plataformarekin elkarreragiteko modukoak izan beharko dira, eta horrek bermatuko du Europa mailako bitartekaritza-plataformen arteko konexioa.

Nolanahi ere, organo, organismo publiko edo zuzenbide publikoko entitate lagapen-hartzailearen erantzukizuna izango da beste organo, organismo publiko edo zuzenbide publikoko entitate baten titulartasuneko datuetarako sarbide elektronikoa egokia izatea, baita datu horiek erabiltzea ere.

Elkarreragingarritasun-maila egokia bermatzeko, elkarreragingarritasunaren eskema nazionala hartu beharko da kontuan. Eskema horretan, administrazio publikoek kontuan hartu beharko dituzten informazioaren, formatuen eta aplikazioen segurtasunari, normalizazioari eta kontserbazioari buruzko irizpideak eta gomendioak jasoko dira.

5.15.- PLATAFORMEI ETA ERREGISTROEI ATXIKITZEA

Ahalordeen erregistro elektronikoaren, erregistro elektronikoaren, artxibo elektroniko bakarraren, datu-bitartekaritzarako plataformaren eta administrazioaren irispide-puntu elektroniko orokorraren arloan aurreikusitakoa betetzeko, udaletako organo eskudunak beren borondatez eta bitarteko elektronikoen bidez atxiki ahal izango dira Estatuko Administrazio Orokorrak horretarako ezarritako plataforma eta erregistroetara.

Atxikitze hori borondatezkoa da, baina ez atxikitzea eraginkortasunaren arabera justifikatu beharko da, aurrekontu egonkortasunari eta finantza jasangarritasunari buruzko apirilaren 27ko 2/2012 Lege Organikoaren 7. artikuluen arabera. Horretarako, dagokion txostena bidaliko zaio Lurralde Politikako eta Funtzio Publikoko Ministerioari. Txosten horretan, elkarrengarritasun-eskema nazionalaren, segurtasun-eskema nazionalaren eta hura garatzeko arau teknikoen, erabiltzen diren plataformen, erregistroen edo zerbitzu elektronikoen betekizunak betetzen direla justifikatzen duen agiria jaso beharko da, haien bateragarritasun informatikoa eta interkonexioa bermatzeko, baita dagozkien plataformetan egiten diren eskaera, idazki eta komunikazioen transmisio telematikoa ere.

Ez dago legezko oztoporik toki-erakundeak EAEko administrazioak edo foru-administrazioek horretarako ezarritako plataformei eta erregistroei atxikitzeko.